

Міністерство освіти і науки України  
Одеський національний технологічний університет  
*Кафедра обліку та аудиту*

---



## КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Облік і аудит реалізації продукції  
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»*

на здобуття ступеню вищої освіти «бакалавр»

Здобувачки Федченко Є.О.

4 курсу 431 групи

Керівник доц. Васьковська К.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «14» червня 2023 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри обліку та аудиту \_\_\_\_\_ проф. Немченко В.В.

Одеса – 2023 рік

# **ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет *економіки бізнесу і контролю*

Кафедра *обліку та аудиту*

Ступінь вищої освіти *«бакалавр»*

Спеціальність *071 «Облік і оподаткування»*

Освітня програма *«Облік і аудит»*

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

**Зав. кафедри обліку та аудиту**

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2023 р.

## **ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ**

***Федченко Євгенії Олександрівни***

- 
1. Тема роботи: ***«Облік і аудит реалізації продукції ТОВ «Вознесенський коньячний завод»***

Затверджена наказом ОНТУ від 18 серпня 2022 р. наказ № 465-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***02 червня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2020-2021р.р.***

- 
4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Сутність, значення та законодавча база обліку реалізації продукції. Сутність, законодавча база та порядок проведення аудиту реалізації продукції. Техніко-економічна характеристика підприємства. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку реалізації продукції на ньому. Висновки та пропозиції.***

- 
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) –

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 січня 2023 р.

Керівник \_\_\_\_\_ доц. Васьковська К.О.

Завдання прийняв до виконання \_\_\_\_\_ Федченко Є.О.

#### КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	31.01.23 - 05.03.23	
2. <i>Сутність, законодавча база та порядок проведення аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	06.03.23 - 25.04.23	
3. <i>Техніко-економічна характеристика підприємства та організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	26.04.23 - 25.05.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.23 - 02.06.23	

Здобувачка \_\_\_\_\_ Федченко Є.О.

Керівник роботи \_\_\_\_\_ доц. Васьковська К.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка Федченко Є.О. \_\_\_\_\_

## АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему:

Облік і аудит реалізації продукції ТОВ «Вознесеньський коньячний завод»

Економічні трансформації, які відбуваються в Україні, тісно поєднані з пошуком новітніх поглядів на управління підприємницькою діяльністю. Реалізація готової продукції є кінцевою ціллю функціонування підприємства, яка дає можливість точно встановити результати господарювання, передбачити обсяги продукції на майбутній період, підвищити ефективність виробничих процесів.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

У першому розділі розглядаються теоретичні питання економічної сутності готової продукції та нормативно-правова база її обліку, характеристика документування операцій з обліку готової продукції, синтетичний та аналітичний облік готової продукції, порядок контролю та інвентаризації готової продукції на підприємстві.

У другому розділі охарактеризовано процедуру аудиту достовірності обліку та реалізації готової продукції на підприємстві: основні завдання аудиту, процес та етапи проведення перевірки, оформлення результатів перевірки.

У третьому розділі надано техніко-економічну характеристику ТОВ «Вознесеньський коньячний завод», розглядаються особливості організації бухгалтерського обліку та обліку реалізації продукції на ТОВ «Вознесеньський коньячний завод» та результати проведення аудиту реалізації готової продукції.

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані висновки і пропозиції по удосконаленню організації бухгалтерського обліку реалізації продукції ТОВ «Вознесеньський коньячний завод».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 80 с.
таблиць	– 3
рисуноків	– 11

## ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	5
1. МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ .....	8
1.1. Економічна сутність готової продукції та нормативно-правова база її обліку.....	8
1.2. Документування операцій з обліку готової продукції.....	24
1.3. Синтетичний та аналітичний облік готової продукції.....	27
1.4. Порядок контролю та інвентаризації готової продукції.....	32
2. АУДИТ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	34
3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	51
3.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	51
3.2. Особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	52
3.3. Облік реалізації продукції ТОВ «Вознесенський коньячний завод»....	62
3.4. Результат проведення аудиту реалізації готової продукції ТОВ «Вознесенський коньячний завод».....	67
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Метою діяльності любого суб'єкта господарювання є отримання прибутку, основним джерелом якого є реалізація готової продукції. Облік реалізації готової продукції є однією з найважливіших функцій в системі управління підприємством і служить основою для планування його подальшої діяльності.

Розвиток економіки України в сучасних умовах господарювання обумовлює необхідність кардинальних змін в системі організації та ведення бухгалтерського обліку. Основний зміст цих змін полягає в приведенні всіх елементів системи у відповідність з новими економічними реаліями. Даний процес здійснюється комплексом заходів щодо забезпечення адекватності бухгалтерського обліку господарської діяльності підприємства ринковим перетворенням, які передбачають появу і широке поширення ряду нових аспектів

Здобувачка	Федченко Є.О.			<b>КРБ.ОтаА.1.465-03.1.7</b>		
				<b>Текстова частина</b>	Стад	Стор.
					5	80
Керівник	Васьковська К.О.				<b>ОНТУ</b>	
Зав.каф.	Немченко В.В.					

діяльності підприємства. Одним із таких аспектів є дослідження методики обліку, оцінки та аудиту реалізації готової продукції.

Без достовірної, релевантної, систематизованої належним чином інформації про особливості обліку реалізації готової продукції неможливе ефективне управління підприємством. Чіткий і своєчасний облік відвантаженої, оприбуткованої і реалізованої готової продукції сприяє посиленню контролю за наявністю матеріальних цінностей, забезпеченню підприємств коштами, виявленню суспільної корисності виробленого продукту і прискоренню обертання оборотних коштів.

**Метою даної роботи** є обґрунтування теоретичних та практичних основ організації ведення обліку реалізації та аудиту готової продукції на підприємстві, і пошук шляхів їх удосконалення, а також надання пропозицій щодо підвищення ефективності реалізації готової продукції з метою збільшення отримання доходів на ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Метою дослідження є перевірка правильності обліку реалізації готової продукції, виявлення проблемних питань, визначення шляхів їх вирішення. Для того щоб мета була реалізована в повній мірі було поставлено такі завдання:

- дослідити існуючі підходи до визначення сутності готова продукція;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- з'ясувати особливості первинного, аналітичного і синтетичного обліку та аудиту реалізації готової продукції на підприємстві;
- проаналізувати особливості обліку та аудиту реалізації готової продукції на підприємстві;
- запропонувати напрямки вдосконалення, які дозволять підвищити ефективність обліку та аудиту реалізації готової продукції на досліджуваному підприємстві.

**Об'єктом дослідження** є система обліку реалізації готової продукції на ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

**Предметом дослідження** є теоретичні та практичні аспекти пошуку шляхів удосконалення організації обліку та аудиту реалізації готової продукції підприємства.

**Методи дослідження.** До методів дослідження, які використовувались у роботі відносяться наступні:

- системний підхід (облік готової продукції досліджувався у взаємодії із іншими ділянками обліку);
- аналіз та синтез, індукція та дедукція (ці методи були застосовані при здійсненні аналітичних досліджень);
- моделювання (відображається у процесі надання схематичних даних у роботі);
- комп'ютеризація (користування під час дослідження комп'ютерних програм економічного характеру).

В якості інформаційної бази було використано законодавчі та нормативні документи, періодичні видання, напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, які проводили дослідження в даній сфері, первинна документація та фінансова звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

# 1. МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

## 1.1. Економічна сутність готової продукції та нормативно-правова база її обліку

В умовах ринкової економіки підприємства можуть вільно реалізовувати свої економічні інтереси, організовувати виробництво та збут продукції. Готова продукція відіграє важливу роль у складі оборотних активів кожного виробничого підприємства та займає домінуючу позицію у здійсненні його діяльності, оскільки вона є одним із джерел надходження доходу, що в свою чергу є основною ціллю підприємства. Тому для цього потрібно чітко визначити поняття «готова продукція».

Згідно з НП(С)БО 9 та МСБО 2 «Запаси», готова продукція є частиною запасів підприємства. Готова продукція – це така продукція, що повністю відповідає технічним та якісним вимогам, і вироблена з ціллю майбутнього продажу.

Сьогодні в спеціалізованій літературі існує безліч підходів щодо визначення самого поняття «готова продукція», що обумовлює особливості підходів до її обліку, але немає єдиної думки, до якої схиляються усі економісти та бухгалтера. Наявність різноманітних підходів до терміну «готова продукція» в економічній літературі пояснюється важливістю досліджуваної дефініції в економічній науці.

Дослідженням питання обліку готової продукції займалися такі науковці як Кожин В.Я. [36], Федосова Т.В. [49], Писаренко Т.М. [43], Бутинець Ф.Ф. [9], Сук Л.К. [45], Сопко В.В. [44], Хом'як Р.Л. [50], Ткаченко Н.М. [47] та інші.

У таблиці 1.1 наведено визначення поняття «готова продукція», дане різними науковцями.

Спостерігаємо, що всі автори, праці яких опрацьовані, будують свої визначення з дотриманням основних вимог, викладених в Національному Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [41].

## Термін «готова продукція» за визначеннями науковців

№	Автор	Визначення
1	Кожин В.Я. [36]	Готова продукція – це результат закінченого виробничого процесу підприємства, матеріалізований у вигляді вироблених виробів, виконаних робіт і наданих послуг силами основного чи допоміжного виробництва.
2	Федосова Т.В. [49]	Готовою продукцією називається продукція, що повністю закінчена обробкою, прийнята технічним контролем, здана на склад або прийнята замовником, згідно з актом приймання. Вироби, що не пройшли всіх стадій обробки та не прийняті технічним контролем, враховуються у складі незавершеного виробництва.
3	Писаренко Т.М. [43, С.239]	Готова продукція – об’єкт облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства.
4	Бутинець Ф.Ф. [9]	Готовою вважається продукція повністю закінчена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування (перевірки), відповідає діючим стандартам або затвердженим технічним умовам (має сертифікат чи інший документ, що засвідчує її якість), прийнята відділом технічного контролю підприємства та здана на склад або ж прийнята замовником (якщо готова продукція здається на місці) відповідно до затвердженого порядку її приймання (оформлена встановленими здавальними документами).
5	Сук Л.К., Сук П.Л. [45, С.407]	Готовою є продукція, виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і яка відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.
6	Зінкевич О.В., Левицька С.О, Мосійчук М.М., Нагавичко І.П., Немкович О.Б. [12]	До готової належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам.
7	Вороніна В.А., Черниш В.В. [18, с.75]	Готова продукція – виріб (напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
8	Сопко В.В. [44, С.383]	Готова продукція – це виріб (або напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції.
9	Ткаченко Н.М. [47 с.671]	Готова продукція – це продукція, яка пройшла всі послідовні стадії технічного процесу, включаючи упаковку, маркування, контроль якості і готова до реалізації.

№	Автор	Визначення
10	Хом'як Р.Л. [50, С. 144]	Готова продукція промислового виробництва – конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на цьому підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на склад або безпосередньо замовнику.
11	Шваб Л.І. [52 с.23]	Готова продукція – це запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектувані згідно з умовами договорів і замовниками й відповідають технічним умовам і стандартам
12	Журавель Г.П. [29]	Готовою продукцією є така, яка повністю пройшла передбачені технологією виробництва стадії і процеси, оприбуткована на склад, або прийнята замовником
13	Глібко В.М., Бушан О.П. [20 с.112]	Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства, коли запаси набувають нової якості. Крім випуску речової продукції, підприємство може виконувати роботи для інших підприємств або надавати послуги. На відміну від тієї, яка в обліку зазначається як готова продукція, цей вид продукції називають «виконані роботи і послуги». Отже, продукція підприємства складається з готової продукції та виконаних робіт і послуг

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

Але у визначеннях однієї групи переважає економічний аспект, у визначеннях іншої – обліковий, кожен з авторів акцентує увагу на певному, відмінному від інших аспекті. Наприклад, належність готової продукції до тієї, що пройшла всі стадії технологічної обробки визначають: Бутинець Ф.Ф. [9], Вороніна В.А. [18], Ткаченко Н.М. [47], Журавель Г.П. [29], Сопко В.В. [44]. Але не всі з цих авторів наголошують на тому, що така продукція призначена для продажу, хоча, на нашу думку, це є однією з найважливіших характеристик такого активу.

Дещо незвичне визначення наводять автори Глібко В.М. та Бушан О.П. [20]. Вони ототожнюють категорію готова продукція з категорією матеріальний результат і надають окреме визначення поняттям «виконані роботи» і «надані послуги», Хом'як Р.Л. [50] називає готову продукцію конкретним виробом, а Шваб Л.І. [52] – запасами виробів на складі.

В працях Писаренка Т.М. [43] зовсім відмінне, від попередніх, визначення поняття «готова продукція». Він передбачає виключно обліковий аспект,

ототожнюючи готову продукцію з поняттям обліковий об'єкт. В даному визначенні не згадується про завершення технологічного процесу, а наголошується, що готова продукція є саме тим об'єктом, завдяки якому досягається основна мета діяльності будь-якого підприємства.

Найбільш широко і точно охарактеризував поняття готової продукції Бутинець Ф. Ф. Він наголосив, що це поняття включає в себе не тільки продукцію, яка завершила всі стадії виробництва, а й виріб чи послугу, які готові для використання [9].

Підсумовуючі наведені науковцями визначення, можна сказати, що готова продукція – це речовинна продукція, надані послуги і виконані роботи, що повністю закінчені обробкою на даному підприємстві і здані на склад або замовникові. Таким чином основною відмінністю між законодавчими актами та поглядами науковців є те, що у нормативних документах роботи і послуги не входять до складу готової продукції, а є складовою виробництва та відображаються на рахунку 23 «Виробництво».

Більшість науковців вважає, що для визначення сутності поняття «готова продукція» слід враховувати галузеву приналежність підприємства, адже продукція, отримана в різних галузях має свої специфічні особливості, відповідно і визначення сутності готової продукції для кожної галузі матиме свої нюанси.

Аналіз підходів науковців до трактування поняття «готова продукція» дозволив виокремити спільні риси цієї категорії, що відображають її економічну сутність (рис.1.1).

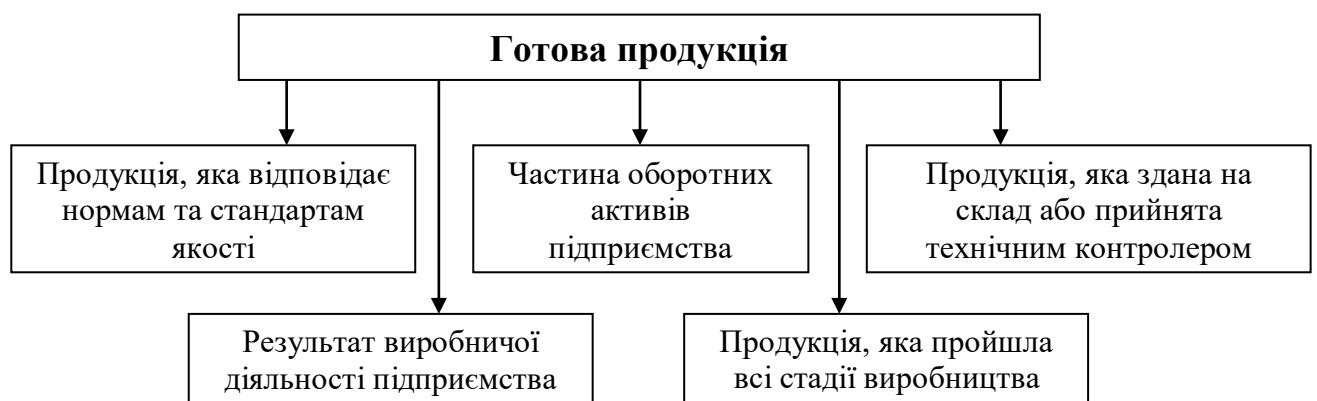


Рис. 1.1. Спільні риси у визначенні авторів категорії «готова продукція»

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

На підставі проведеного дослідження отримано підтвердження важливості правильного формулювання поняття «готова продукція», вивчено різнобічні її характеристики, а саме:

- вона отримується у результаті закінченого виробничого процесу, призначена для продажу, відповідає встановленим стандартам;
- існують відмінності між готовою продукцією та виконаними роботами і наданими послугами;
- існують специфічні (галузеві) ознаки готової продукції.
- Все вищесказане дало можливість сформулювати наступне визначення готової продукції:
  - це результат закінченого виробничого процесу;
  - призначена для продажу;
  - відповідає галузевим нормам і стандартам з врахуванням особливостей її виробництва;
  - відповідає всім вимогам діючого законодавства;
  - її облік проводиться з використанням міжнародних інструментів організації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства.

Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» [41] готовою продукцією, вважається продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим діючим нормативно-правовим актом.

Готова продукція на підприємстві проходить такі стадії:

- виготовлення і випуск з подальшою передачею на склад;
- зберігання продукції на складі підприємства;
- відпуск продукції зі складу для внутрішніх потреб підприємства чи реалізації на сторону.

Взаємозв'язок між виробництвом, залишками і реалізацією продукції зображено на рис. 1.2.

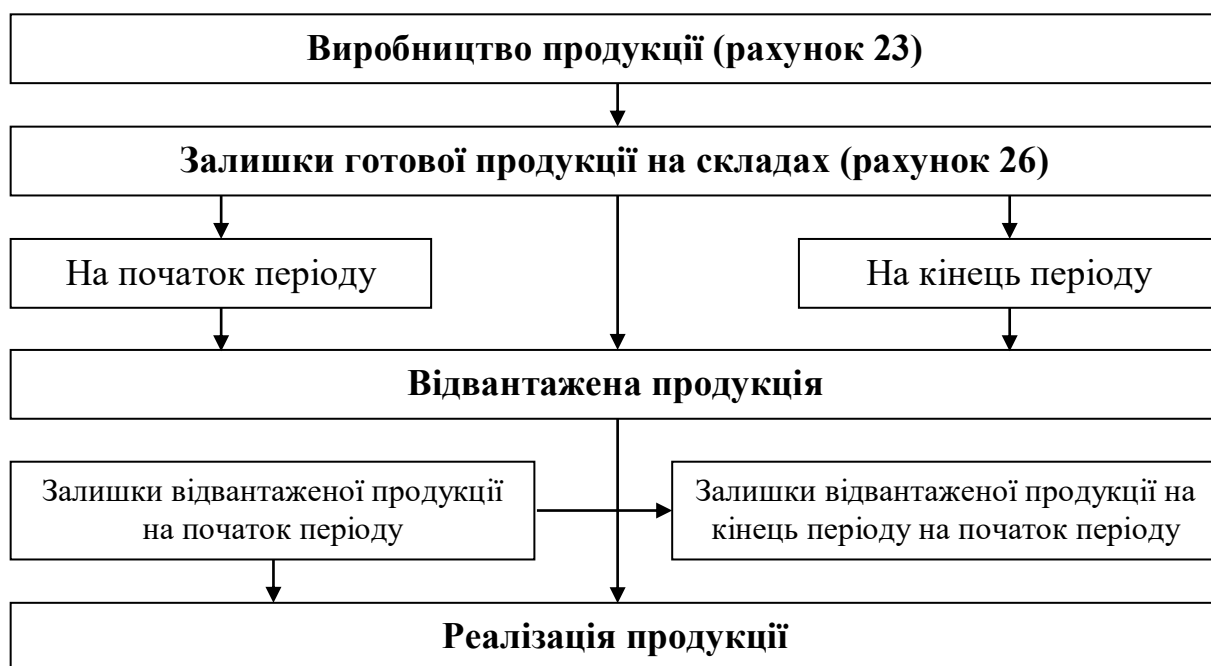


Рис. 1.2. Взаємозв'язок між виробництвом, залишками і реалізацією продукції

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

З метою кращого уявлення про призначення готової продукції доцільно дослідити її класифікацію.

Ключовою ознакою класифікації готової продукції є її характер, ступінь ліквідності та показник якості.

В роботі запропоновано розширити дану класифікацію групуванням за матеріальним складом, суб'єктом використання, за відповідністю до технічної документації, ступенем реалізації та фактом попереднього випуску (рис. 1.3).

За формою продукцію поділяють на уречевлену та результати виконаних робіт наданих послуг.

Уречевлена продукція, яка має уречевлену форму, тобто являє собою виріб (наприклад, трактор, хліб, пшениця тощо) і таку, яка має форму результату роботи (ремонт) або форму послуги (перевезення вантажу).

Результати виконаних робіт, наданих послуг – це та матеріалізована форма (відремонтована річ, об'єкт завершеного будівництва, проектно-кошторисна документація), що опосередковує виконану роботу.



Рис. 1.3. Класифікація готової продукції за її характером

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

За ступенем готовності виділяють: готова продукція, напівфабрикати, незавершене виробництво.

Готова продукція – продукція, обробка якої завершена та, яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовником і відповідає технічним умовам і стандартам, а при їх відсутності – технічним, договірним або іншим умовам; прийнята з цеху на склад, сертифікована і готова до реалізації.

Напівфабрикати – продукція окремих технологічних фаз (підрозділів, цехів, ділень, бригад), що не пройшла всіх передбачених технологічним процесом стадій виробництва й потребує доопрацювання або укомплектування, але для даної стадії вони є закінченими.

Незавершене виробництво – сировина і матеріали, які знаходяться у виробництві і підлягають подальшій обробці.

Проста готова продукція – продукція, що отримується в результаті нескладного технологічного процесу, під час якого відсутні виробничі відходи.

Складна – продукція, яка поділяється на декілька паралельних видів продукції.

Основна продукція – продукція комплексного виробництва, а саме продукт, який утворюється в результаті комплексного виробництва, як правило, створеного для випуску даного продукту.

Супутня продукція – вихідний елемент виробничого процесу, який має якісні і кількісні параметри, які повинні одержати вартісну характеристику.

Побічна продукція – продукція, що утворюється в комплексних виробництвах паралельно з основною і на відміну від супутньої продукції не потребує додаткових витрат.

Наведена класифікація допоможе краще розібратися в сутності продукції та допоможе здійснювати її більш широке та детальне дослідження для прийняття важливих управлінських рішень.

Готова продукція може мати, а може не мати кількісні та якісні характеристики, Але завжди повинна мати вартісну характеристику. Продукція,

яка має кількісні характеристики, оформлюється здавальною накладною і передається на склад, а звітти здійснюється її реалізація покупцеві. Готова продукція на деяких підприємствах не передається на склад, а накопичується безпосередньо у виробництві, звітти буде здійснюватися її реалізація. Продукція, яка не має кількісних характеристик (роботи, послуги тощо), безпосередньо з виробництва передається покупцеві (замовнику).

В бухгалтерському обліку класифікація готової продукції проявляється у вартісному виразі і відображається на різних рахунках за допомогою методів оцінки.

Як вважає Сопко В.В.: «Продукцію оцінюють за такими видами вартості: фактичною, плановою, нормативною, кошторисною собівартістю і цінах реалізації (роздрібних, договірних, гуртових)» [44]. Під оцінкою він розуміє види вартості.

В національних стандартах бухгалтерського обліку терміну «види вартості» немає, є поняття облікової оцінки – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами і поняття методів оцінки, які, частково, перелічені вченим.

Розвиваючи думку стосовно оцінки, Сопко В.В. стверджує що: «Оцінка продукції впливає на побудову обліку виробничого процесу» [44]. Згідно з методологією бухгалтерського обліку в основі облікового процесу лежать методи обліку затрат, що обумовлюють вартісну оцінку готової продукції. Вартісна оцінка продукції – це сума затрат, які витрачено на виготовлення продукції.

В залежності від технологічного процесу і класифікації готової продукції за формою існування, сума затрат у різних підсистемах бухгалтерського обліку різна.

В залежності від впливу попиту, вартісна оцінка готової продукції в обліковій системі визначається за справедливою вартістю дебіторської заборгованості. Для управлінського обліку, вартісна оцінка відходів і браку регулюється методами оцінки затвердженими в національних стандартах бухгалтерського обліку.

В ринкових умовах, за наявності різних облікових підсистем, вартісна оцінка буде різною, проте, методи оцінки для підсистем – однакові. Методи оцінки готової продукції підприємство обирає самостійно. Для правильного застосування методів оцінки в обліковому процесі виробництва і продажу продукції, обліковий процес необхідно поділити на два відокремлених етапи.

Перший етап пов'язаний з оприбуткуванням продукції з процесу виробництва, що відповідає управлінському обліку, а другий – з процесом її продажу, що обумовлюється наявністю фінансового обліку.

Для визначення вартісної оцінки готової продукції при оприбуткуванні з процесу виробництва можливо застосовувати наступні методи (рис. 1.4).

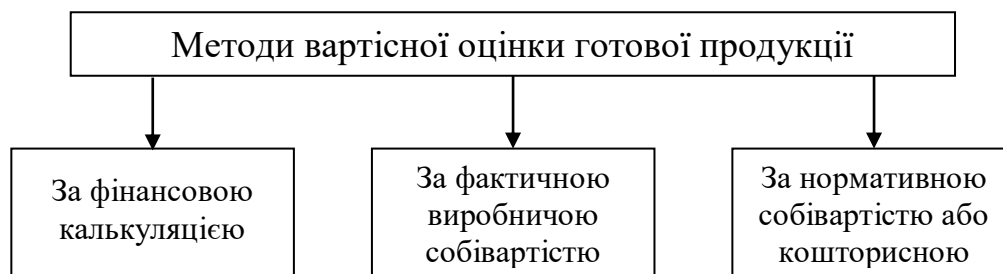


Рис. 1.4. Методи оцінки готової продукції

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

В фінансовому обліку вартісна оцінка продукції рівняється сумі всіх прямих затрат на виготовлення виробів, змінних загальновиробничих затрат та частини постійних загальновиробничих затрат, що складає фінансову калькуляцію проданої продукції звітного періоду. Вартісна оцінка продукції за фактичною виробничою собівартістю для різних облікових підсистем не однакова.

В управлінському обліку вартісна оцінка продукції дорівнює сумі всіх прямих і загальновиробничих затрат. В розрахунок вартісної оцінки за фактичною виробничою собівартістю покладено процес калькулювання.

Фактична виробнича собівартість продукції визначається для різних потреб: фактичних результатів діяльності господарства, ціноутворення, ефективності технологічних та організаційних рішень та інше.

Доцільна вартісна оцінка готової продукції за фактичною виробничою собівартістю на підприємствах з обмеженою номенклатурою масової продукції, коли випуск і реалізація виробів здійснюється щодня. Недоліком даного варіанту оцінки є припущення неточності обрахування собівартості до завершення всіх робіт пооб'єктно.

Оцінка готової продукції є важливим елементом методу бухгалтерського обліку.

Оцінка готової продукції залежить від її стадії руху. Так вирізняють оцінку готової продукції на момент її надходження, на дату балансу та при вибутті (рис. 1.5).

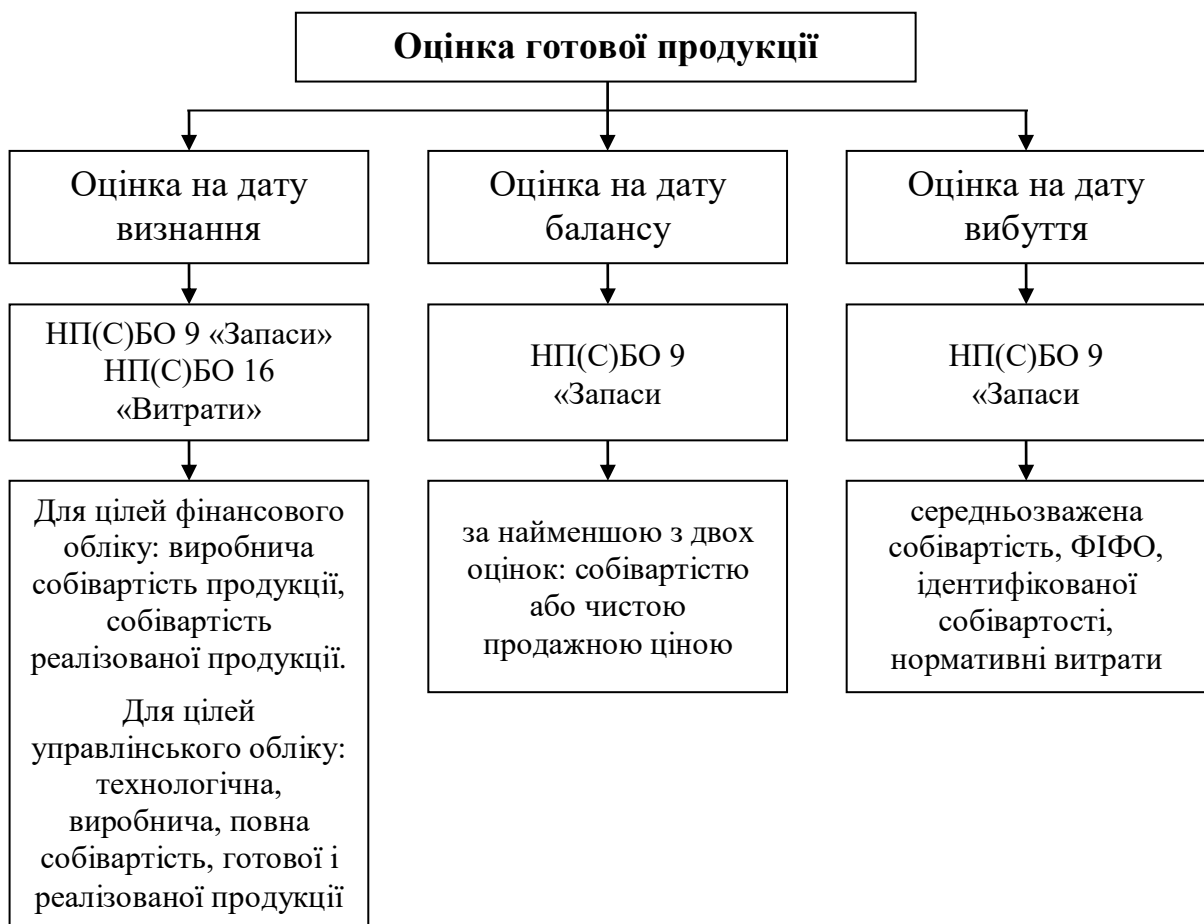


Рис. 1.5. Оцінка готової продукції

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

Оцінка готової продукції – це спосіб визначення її ціни на усіх етапах створення та реалізації.

Згідно з працями Бруханського Р.Ф. в момент здійснення продажу готової продукції оцінка їх здійснюється за одним з таких методів [7]:

- ідентифікованої собівартості;
- середньозваженої собівартості;
- ФІФО;
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Запаси, які відпускаються, та послуги, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють одне одного, оцінюються за ідентифікованою собівартістю.

Метод ідентифікованої собівартості передбачає особливе маркування кожної одиниці продукції, що дозволяє в будь-який час визначити вартість та дату витрачання кожної одиниці запасів. Цей метод доцільно застосовувати для продукції, що має значну вартість та невелику кількість.

Визначення середньозваженої собівартості проводиться по кожній одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного періоду і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного періоду і одержаних у звітному місяці. Метод середньозваженої собівартості застосовується окремо для кожної сукупності відображених в обліку запасів, однакових за призначенням і споживчими характеристиками.

Оцінка запасів за методом ФІФО базується на припущенні, що готова продукція використовується у тій послідовності, у якій вона надходила до підприємства (відображена у бухгалтерському обліку), тобто готова продукція, яка першою відпускається у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюється за собівартістю перших за часом надходження.

Даний метод найчастіше застосовується для продукції, що швидко псується за умови, що грошова одиниця є стабільною, також найчастіше для таких запасів як фрукти, овочі та інші продукти харчування, коли перші запаси, що надійшли, повинні реалізовуватись у першу чергу, щоб уникнути збитків від псування.

Метод нормативних затрат базується на застосуванні норм витрат на одиницю продукції, які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання, праці, виробничих потужностей та діючих цін. Даний метод на практиці застосовується рідко.

Останній метод оцінки за цінами продажу застосовують підприємства роздрібною торгівлі, що мають значну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торгівельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною вартістю реалізованих товарів і сумою торгівельної націнки на ці товари.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку готової продукції, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів.

Для відображення продажу готової продукції в бухгалтерському обліку, згідно з Гудзь Н. В. Денчук П. Н., Романів Р. В., існує дві оцінки [41]:

- оцінка, що прийнята підприємством згідно з обліковою політикою – первісна вартість;
- оцінка, що визначається за домовленістю сторін.

Оцінка реалізації готової продукції використовується при відображенні собівартості реалізованої продукції у фінансових звітах, зокрема у «Звіті про фінансові результати» (форма 2). Так, у статті «Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображається загальний доход (виручка) від реалізації продукції без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів і податків з продажу (податку на додатну вартість, акцизного збору, тощо). У статті «Інші вирахування з доходу» відображаються надані знижки, повернення продукції, ті чи інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу (виручки) від реалізації продукції. У статті «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» показується виробнича собівартість реалізованої продукції, яка визначається згідно Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Запаси».

Готову продукцію оцінюють за фактичною виробничою собівартістю. Протягом місяця готова продукція передається з виробництва в експедицію, на склад в кількісному виразі. По закінченню місяця складають фактичну собівартість.

Незважаючи на те, що бухгалтерський облік досить часто визначають як інформаційну систему, яка вимірює, обробляє і передає фінансову інформацію про господарюючий суб'єкт, він сам потребує інформаційного забезпечення, насамперед нормативного.

Згідно з доводами Бутинець Ф.Ф. [9], систему управління обліком в Україні можна представити наступним чином:

1. Перший рівень – Закони України, Укази Президента, Постанови Кабінету Міністрів України, міжнародні договори.

2. Другий рівень – Нормативні документи міністрів і відомств, які реєструються у Міністерстві юстиції України.

3. Третій рівень – Накази, розпорядження, інструкції, вказівки, методичні рекомендації міністерств і відомств, що не реєструються у Міністерстві юстиції України.

4. Четвертий рівень – розпорядчі документи підприємства, що формують облікову політику та організацію обліку.

Кожним рівнем управління обліком підприємства створюється певна методична та нормативна база стосовно його ведення, задач і цілей.

Перший та другий рівні управління обліком передбачають суворе дотримання чітко встановлених норм, правил, процедур порушення яких тягне за собою відповідальність підприємств згідно із законом. При цьому, встановлені правила і процедури досить часто дозволяють застосування як основного, так і чітко обмеженої кількості альтернативних варіантів .

Третій рівень управління передбачає насамперед розробку загальної методологічної бази та методологічної бази, яка враховує особливості галузей економіки та вимоги нормативних документів першого та другого рівня управління.

Четвертий рівень управління бухгалтерським обліком в Україні представляють внутрішні розпорядчі документи підприємств, установ і організацій (накази, постанови, розпорядження, рішення) щодо ведення та організації бухгалтерського обліку. Відповідальність за порушення внутрішніх нормативних документів встановлюється самим підприємством» [10].

Ведення обліку готової продукції регламентується наступною нормативною базою:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996/XIV (зі змінами).

Цим законом регламентуються правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.

Даним законом визначається ціль бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Згідно з законом ціллю ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів на підприємстві.

Цим законом передбачаються загальні вимоги до фінансової звітності, а саме на підставі даних бухгалтерського обліку підприємство повинне скласти фінансову звітність, яка підписується керівником і бухгалтером підприємства.

Також Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» передбачається, що контроль за дотриманням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні здійснюється відповідними органами в межах їхньої компетенції, передбачених законами.

2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII (зі змінами).

Цей Закон визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (зі змінами).

Воно регламентує відображення готової продукції, товарів та результатів їх реалізації в усіх формах фінансової звітності.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Мінфіну України від 20.10.1999 р. №246 (зі змінами).

Це положення визначає методологічні засади формування в обліку інформації про запаси і розкриття їх у фінансовій звітності.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. №290 (зі змінами).

Цим положенням (стандартом) визначаються методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкритті у фінансовій звітності.

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318 (зі змінами).

Цим положенням (стандартом) визначаються методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкритті у фінансовій звітності.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Мінфіну від 08.10.1999 № 237 (зі змінами).

Це положення дає визначення і відображує оцінку дебіторської заборгованості, яка може виникнути при реалізації.

8. План рахунків обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. №291 (зі змінами).

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. №291 (зі змінами).

10. Інструкція по бухгалтерському обліку податку на додану вартість, затверджена наказом Міністерства фінансів України №141 від 01.07.97 р. (зі змінами).

11. Положення про порядок реалізації і ведення бухгалтерського обліку операцій пов'язаних з продажем товарів, затверджене наказом Міністерства фінансів України №14 – 401 від 05.07.1993 р. (зі змінами).

12. Наказ Міністерства Статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» від 21.06.1996 р. №193.

Цей Наказ визначає основні вимоги щодо виконання заходів по реалізації державної програми переходу України на міжнародну систему обліку і статистики. В ньому зазначаються первинні документи, які необхідні для переміщення, відвантаження готової продукції на підприємстві та їх суть, а це акти (акт приймання матеріалів), картки (складського обліку, лімітно-забірні), накладні та інші документи.

13. Наказ Міністерства Фінансів України «Про інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків» від 11.08.1994 р. №69.

14. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою КМУ від 22.02.96р. №116 визначає розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) готової продукції предметів на підприємстві.

## **1.2. Документування операцій з обліку готової продукції**

Основними завданнями обліку готової продукції на підприємствах в системі організації є:

– систематичний контроль за випуском готової продукції, станом її запасів і збереженням на складах;

– своєчасне і правильне оформлення документування відвантаженої готової продукції;

– контроль за виконанням плану договорів-поставок за обсягом та асортиментом реалізованої готової продукції, організацією розрахунку з покупцями;

– своєчасне і достовірне визначення результатів від реалізації готової продукції та їх облік.

Виконання цих задач залежить від ритмічності роботи підприємства, правильної організації збуту та складського господарства, вчасного документального оформлення господарських операцій.

Що стосується документального оформлення операцій з обліку готової продукції, то треба зазначити, що він є аналогічним обліку наявності і руху виробничих запасів.

Випуск продукції з виробництва та передача її на склад оформлюється накладними, відомостями, приймально-здавальними документами, актами приймання, тобто документами, які застосовуються на підприємстві в залежності від його облікової політики. Вони виписуються в двох примірниках, один з яких призначений для здавальника, а інший залишається на складі.

Надходження і вибуття готової продукції на складі знаходить своє відображення у «Картках складського обліку». Записи у картці складського обліку роблять на підставі кожного прибуткового чи видаткового документа: після запису про надходження чи вибуття зі складу підбивають підсумок за операціями та виводять залишок.

Документи на готову продукцію щодня надходять до бухгалтерії, яка веде кількісно – натуральний облік випуску продукції за її видами, сортами.

Наприкінці місяця загальну кількість випущеної продукції оцінюють за прийнятими в обліку цінами підприємства і фактичною собівартістю.

Для обліку випуску готових виробів з виробництва бухгалтерія складає відомість випуску готової продукції, зданої на склади підприємства, в натуральному і вартісному вираженні. Дані цієї відомості використовують для

контролю за виконанням завдання по обсягу виробництва і для бухгалтерських записів на рахунках синтетичного обліку.

Накопичувальні відомості випуску готової продукції заповнюються на підставі первинних документів протягом місяця.

Підприємство реалізує готову продукцію покупцям на підставі укладених договорів. Відпуск готової продукції зі складу покупцю здійснюється за довіреністю. Довіреність призначена для оформлення права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні готової продукції. Треба обов'язково переконатися у тому, чи являється отримувач дійсно представником підприємства – покупця. З цією метою здійснюється перевірка виданої йому довіреності на отримання цінностей із зазначенням у ній: строку її дії; адреси підприємства – покупця; кількості продукції, яку необхідно отримати, паспортних даних, а також ідентичність підпису особи, завіреного підписами керівника, головного бухгалтера і печаткою підприємства – покупця.

Відпуск готової продукції зі складу оформлюється видатковими і товарно-транспортними накладними. Накладна на відпуск готової продукції виписується підприємством, що здійснює відпуск, у двох примірниках. Товарно-транспортні накладні виписуються в чотирьох примірниках. Підприємству-одержувачу готової продукції, як супровідний документ і як підстава для їх оприбуткування, надається один екземпляр накладної і три екземпляри товарно-транспортних накладних. На складі підприємства-постачальника залишається по одному екземпляру документів на відпуск готової продукції. Ці документи є підставою для списання готової продукції і передаються до бухгалтерії для включення в облік.

Для оплати реалізованої готової продукції покупцю виставляється «Рахунок-фактура».

В рахунку може міститися підсумкова вартість одержуваної продукції або часткова сума, внесена в якості авансу, а також реквізити підприємства. В основному «рахунок на оплату» складає бухгалтер, але це може і будь-яка інша особа, у якого є на те відповідні повноваження. Цей документ є фактом вчинення

правочину між сторонами, предметом якої є вказаний товар (послуга). Зазвичай, він передбачений укладеним раніше договором. Сторони підписують угоду, по якому беруть на себе певні зобов'язання. Згідно з ними виставлений рахунок буде свідчити про те, що кожна з них виконала свою частину домовленості. Юридичними особами цей документ оплачується за безготівковим розрахунком або внесенням грошових коштів через банк.

Податкова накладна (ПН) – це первинний документ, який є виключно в електронній формі та створюється постачальником-платником ПДВ для формування податкового зобов'язання з ПДВ. Податкова накладна) підлягає реєстрації через електронний кабінет в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН), що входить до Системи електронного адміністрування ПДВ 13 (СЕА ПДВ). Зареєстрована податкова накладна дає право на податковий кредит покупцю.

При необхідності на підприємстві складається зворотна накладна від покупця – документ який призначений для оформлення повернення ТМЦ, відвантажених раніше покупцеві.

Дані облікових реєстрів щомісяця звіряють з даними книги залишків готової продукції і напівфабрикатів свого виробництва, контролюють записи, стан запасів готової продукції на складі, своєчасне і правильне її оприбуткування, забезпечення зберігання, своєчасне відвантаження, а також виконання обов'язків за поставками продукції споживачам.

### **1.3. Синтетичний та аналітичний облік готової продукції**

На рахунку 26 «Готова продукція» обліковують наявність та рух готової продукції, виготовленої підприємством. До готової продукції належить продукція підприємства, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками та відповідає технічним умовам і стандартам.

Випущена із виробництва готова продукція оприбутковується за дебетом рахунку 26 та обліковується в синтетичному й аналітичному обліку за фактичною виробничою собівартістю, яка визначається згідно з НПСБО 16 «Витрати».

Аналітичний облік готової продукції ведеться за обліковими цінами окремих найменувань (видів) або однорідних груп продукції. Облікові ціни на готову продукцію підприємство встановлює самостійно.

Обліковими цінами для готової продукції можуть бути фактична собівартість одиниці найменування (виду) та однорідної групи продукції або розрахунково-відпускна (планова) ціна одиниці з виділенням в аналітичному обліку відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

За кредитом рахунку 26 «Готова продукція» відображаються реалізація та інше вибуття готової продукції за середньозваженою фактичною виробничою собівартістю. При списанні з кредиту рахунку 26 готової продукції за обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами списуються також відповідні суми відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

Кореспонденція рахунку 26 «Готова продукція» наведена на рис. 1.6.

<b>Рахунок 26 кореспондує</b>	
за дебетом з кредитом рахунків:	за кредитом з дебетом рахунків:
23 «Виробництво»	20 «Виробничі запаси»
25 «Напівфабрикати»	22 «МШП»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	23 «Виробництво»
42 «Додатковий капітал»	28 «Товари»
71 «Інший операційний дохід»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
	79 «Фінансові результати»
	80 «Матеріальні витрати»
	84 «Інші операційні витрати»
	90 «Собівартість реалізації»
	92 «Адміністративні витрати»
	93 «Витрати на збут»
	94 «Інші витрати операційної діяльності»
	99 «Надзвичайні витрати»

Рис. 1.6. Кореспонденція рахунку 26 «Готова продукція» [30]

Собівартість реалізованої готової продукції визначається за методами оцінки вибуття запасів. [30]

Якщо готова продукція обліковується за розрахунково-відпускними (плановими) цінами, то за Інструкцією сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами (далі – відхилення) визначається як добуток рівня (відсотка) відхилень і вартості відпущеної зі складу готової продукції за обліковими цінами.

Рівень (відсоток) відхилень визначається діленням суми відхилень на початок місяця і суми відхилень на продукцію, що надійшла на склад із виробництва за звітний місяць, на суму вартості залишку готової продукції за обліковими цінами на початок місяця та вартості оприбуткованої за звітний місяць з виробництва на склад готової продукції за обліковими цінами. Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, що відноситься до реалізованої продукції, відображається за кредитом рахунку 26 «Готова продукція» і дебетом рахунків, на яких відображено вибуття готової продукції.

В тому разі, коли аналітичний облік готової продукції ведеться за встановленими підприємством обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами, в синтетичному обліку готової продукції відображається фактична її виробнича собівартість, а в аналітичному обліку – облікова її вартість і відхилення фактичної собівартості продукції від вартості її за обліковими цінами. В сумі вони складають фактичну виробничу собівартість готової продукції.

Сума відхилень фактичної собівартості реалізованої продукції від вартості продукції за обліковими цінами, за якими готова продукція списується із підзвіту матеріально відповідальної особи при відвантаженні (відпуску) продукції покупцям, списується з кредиту рахунку 26 «Готова продукція», аналітичний рахунок відхилень на дебет рахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» на підставі розрахунку за середнім відсотком відхилень.

Синтетичний облік випущеної з виробництва готової продукції (робіт, послуг) ведеться згідно з Інструкцією за фактичною виробничою собівартістю. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) визначається також за фактичною її виробничою собівартістю. Відповідно повинен бути організований і аналітичний облік випущеної підприємством готової продукції. В сучасних умовах можливі три варіанти організації аналітичного обліку продукції підприємства:

1. Окремі види або групи однорідної продукції обліковуються за фактичною виробничою собівартістю, визначеною за станом на кінець звітного місяця.

2. Рух окремих видів (груп) продукції протягом місяця обліковують за фактичною виробничою собівартістю на початок місяця.

3. Облік готової продукції ведеться за обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами із застосуванням відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

Враховуючи специфіку роботи підприємства, слід застосовувати такий спосіб аналітичного обліку готової продукції, який для даного підприємства найбільше підходить. При значній кількості видів (груп) готової продукції найбільш доцільним і раціональним є облік продукції за розрахунково-відпускними (плановими) цінами з окремим аналітичним обліком відхилень фактичної собівартості готової продукції від її облікової вартості.

Для обліку реалізації готової продукції використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» рахунка 70 «Доходи від реалізації».

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» призначений для узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем, а також узагальнюється інформація про розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи.

Рахунок 36 має субрахунки:

– 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;

- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;
- 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;
- 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням».

За дебетом рахунку 36 відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), що включає податок на додану вартість, акциз та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, за кредитом – сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків. Сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержані продукцію (роботи, послуги).

На субрахунку 362 «Розрахунки з іноземними покупцями» аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовлений договором.

На субрахунку 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» відображаються розрахунки за гарантійним забезпеченням, пов'язаним зі здійсненням операцій з деривативами. [30]

Кореспонденція рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» наведена на рис. 1.7.

Аналітичний облік розрахунків із покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленням до сплати рахунком.

Бухгалтерський рахунок 70 «Доходи від реалізації» призначено для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт та послуг, доходів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості, доходів від страхової діяльності, про доходи від грального бізнесу, від проведення лотерей, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу.

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» має такі субрахунки:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- 702 «Дохід від реалізації товарів»;
- 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»;

### Рахунок 36 кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:

за кредитом з дебетом рахунків:

30 «Готівка»	30 «Готівка»
31 «Рахунки в банках»	31 «Рахунки в банках»
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	34 «Короткострокові векселі одержані»
48 «Цільове фінансування і цільові надходження»	35 «Поточні фінансові інвестиції»
64 «Розрахунки за податками, платежами»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
70 «Дохід від реалізації»	38 «Резерв сумнівних боргів»
71 «Інший операційний дохід»	50 «Довгострокові позики»
76 «Страхові платежі»	51 «Довгострокові векселі видані»
	60 «Короткострокові позики»
	62 «Короткострокові векселі видані»
	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
	64 «Розрахунки за податками, платежами»
	65 «Розрахунки за страхуванням»
	68 «Розрахунки за іншими операціями»
	70 «Дохід від реалізації»
	76 «Страхові платежі»
	84 «Інші операційні витрати»
	90 «Собівартість реалізації»
	93 «Витрати на збут»
	94 «Інші витрати операційної діяльності»
	99 «Надзвичайні витрати»

Рис. 1.7. Кореспонденція рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

– 704 «Вирахування з доходу»;

– 705 «Перестрахування».

За кредитом субрахунків 701-703 відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом – належна сума непрямих податків (акцизного податку, податку на додану вартість та інших, передбачених законодавством); та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати».

На субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» узагальнюється інформація про доходи від реалізації готової продукції.

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством. [30]

#### **1.4. Порядок контролю та інвентаризації готової продукції**

Інвентаризація залишків готової продукції – це періодична перевірка наявності та стану товарно-матеріальних цінностей в натурі, а також наявності коштів.

Інвентаризація готової продукції є одним з радикальних способів контролю за збереженням готової продукції і роботою матеріально відповідальних осіб.

Інвентаризація – це перелік, перерахування, зважування, перемірювання в натурі виробничих запасів, готової продукції, що знаходиться в місцях зберігання, і зіставлення наявності з даними бухгалтерського обліку. Використовується також для виявлення фактичних витрат на виробництво продукції та послуг або якщо інші способи одержання даних про витрати матеріальних ресурсів не можуть бути використані.

Відповідно до закону України «Про бухгалтерський облік» підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію готової продукції, у ході якої необхідно перевіряти і документально підтверджувати їхню наявність, стан і оцінку.

Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації встановлює директор підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим – відповідно до законодавства.

В основному на підприємстві проводять планові інвентаризації (перед складанням річної звітності, при зміні матеріально відповідальних осіб).

Результати інвентаризації використовують для підтвердження правильності і достовірності даних поточного бухгалтерського обліку. Проте, оскільки інвентаризація є складовим елементом методу бухгалтерського обліку, її здебільшого розуміють значно ширше – як засіб, за допомогою якого виявляють все те, що не підлягає щоденному обліку, тобто як засіб для приведення у

відповідність даних поточного бухгалтерського обліку з фактичною наявністю майна, коштів, фінансових зобов'язань. Відтак можна визначити ціль та завдання інвентаризації.

Отже цілями інвентаризації є виявлення фактичної наявності готової продукції і приведення даних поточного бухгалтерського обліку у відповідність із фактичним станом речей.

Завдання інвентаризації готової продукції:

- перевірка фактичної наявності готової продукції;
- перевірка стану готової продукції;
- контроль за їх збереженням готової продукції;
- зіставлення фактичної наявності готової продукції з даними бухгалтерського обліку;
- виявлення готової продукції, яка не відповідає критеріям визнання готової продукції активом;
- перевірка оцінки обліку готової продукції на складі.

Готуючись до проведення інвентаризації треба завжди дотримуватись принципу раптовості.

До порядку проведення інвентаризації пред'являються визначені вимоги. Для проведення інвентаризаційної роботи на підприємстві за наказом керівника створюється постійно діюча інвентаризаційна комісія. Інвентаризацію проводить спеціальна комісія у складі не менше трьох осіб, включаючи матеріально-відповідальну особу. Відсутність хоча б одного члена комісії при проведенні інвентаризації може служити підставою для визнання її результатів недійсними.

Під час проведення інвентаризації інколи виникають ситуації, коли треба терміново прийняти або відпустити товарно-матеріальних цінностей. Такі операції здійснюються при участі всіх членів інвентаризаційної комісії.

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства який повинен створити необхідні умови для її проведення в стислі строки, визначити об'єкти, кількість і термін проведення, крім випадків, коли інвентаризація є обов'язковою.

Проведення інвентаризації можна поділити на 5 етапів:

1. Створення інвентаризаційної комісії.
2. Підготовка до проведення інвентаризації.
3. Перевірка фактичної наявності активів і зобов'язань підприємства.
4. Узагальнення і порівняння даних.
5. Оформлення результатів інвентаризації.

Порядок здійснення інвентаризації згідно з етапами проведення:

1. Наказом або розпорядженням керівника призначається інвентаризаційна комісія.
2. Інвентаризаційна комісія показує матеріально-відповідальній особі наказ або розпорядження про проведення інвентаризації.

Матеріально-відповідальна особа складає товарно-матеріальний звіт на момент інвентаризації і дає підписку про те, що всі документи з надходження та вибуття цінностей включено у звіт і жодних не оприбуткованих та неописаних цінностей немає.

3. Інвентаризацію здійснюють за кожним місцем зберігання готової продукції у присутності матеріально-відповідальної особи.

Результати фіксують в інвентаризаційних відомостях або актах.

Якщо протягом дня інвентаризацію не закінчено, приміщення зачиняють і пломбують; при цьому ключ залишається в матеріально відповідальної особи, а пломбір у голови комісії.

4. Після закінчення інвентаризації на основі інвентаризаційних відомостей і облікових даних складають порівняльну відомість.

5. Після інвентаризації здійснюють вибіркові перевірки цінностей, результати якої оформлюють актом повторної перевірки.

У разі виявлення розбіжностей з даними обліку здійснюють повторну інвентаризацію.

Інвентаризаційні описи (акти) разом з висновками робочої комісії здають до бухгалтерії для виявлення кінцевих результатів. При цьому бухгалтерія складає звіряльну відомість, в якій послідовно виконуються такі розрахункові процедури:

- здійснюється взаємний залік лишків і нестач внаслідок пересортиці;

– здійснюється розрахунок природної нестачі (у виняткових випадках з особливого дозволу керівника робляться уточнювальні записи, наприклад, знайдена арифметична помилка або інші неточності у роботі);

– визначаються кінцеві результати інвентаризації.

Отже у процесі інвентаризації визначається фактична наявність готової продукції, виявляються відхилення від даних бухгалтерського обліку і причини відхилень.

Результати інвентаризації можуть показати:

– збіг бухгалтерських і фактичних залишків – це позитивний результат інвентаризації;

– перевищення фактичних залишків над бухгалтерськими, внаслідок чого утворюються надлишки матеріальних цінностей;

– перевищення бухгалтерських даних над фактичними, внаслідок чого утворюється нестача;

– нестача і надлишки, встановлені в порівняльній відомості, можуть утворювати пересортування.

Пересортування товарно-матеріальних цінностей має місце у випадку, якщо які-небудь однорідні товари виявляться одночасно у складі надлишків та у складі нестач.

Якщо вартість нестач перевищуватиме вартість лишків, то різниця у вартості має бути віднесена на винних матеріально відповідальних осіб.

Розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей визначається за балансовою вартістю цих цінностей, але не нижче 50 відсотків балансової вартості на момент встановлення такого факту з урахуванням індексів інфляції, які щомісяця визначає Мінстат, відповідного розміру податку на додану вартість та розміру акцизного збору за формулою:

$$Pз = [(Бв-А) \times I \text{ інф.} + ПДВ + Азб] \times 2,$$

де: Pз – розмір збитків (у грн.);

Бв – балансова вартість на момент встановлення факту розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей (у грн.);

А – амортизаційні відрахування (у грн.);

I інф. – загальний індекс інфляції, що розраховується на підставі щомісячно визначає Мінстат індексів інфляції;

ПДВ – розмір податку на додану вартість (в грн.);

Азб – розмір акцизного збору (у грн.).

Вартість вузлів, деталей, напівфабрикатів та іншої продукції, що виготовляються підприємствами для внутрішньовиробничих потреб, а також вартість продукції, виробництво якої не завершено, визначаються виходячи із собівартості її виробництва з нарахуванням середньої по підприємству норми прибутку на цю продукцію із застосуванням коефіцієнта 2.

Взаємний залік лишків і нестач внаслідок пересортиці може бути допущений тільки по товарно-матеріальних цінностях одного і того ж найменування і в такій же кількості за умови, що лишки і нестачі утворилися за один і той же період, що підлягав перевірці, та в однієї й тієї ж матеріально відповідальної особи.

За результатами проведеної інвентаризації складається протокол, у якому зазначаються стан складського господарства, результати проведеної інвентаризації, пропозиції про залік нестач і лишків при пересортиці, списуванні нестач у межах норм природного збитку, а також понад нормативні нестачі і втрати від порчі цінностей, запропоновані заходи щодо попередження нестач і втрат у подальшому.

Усі рішення, що приймає комісія, заносяться до протоколу. У ньому мають бути наведені відомості про причини й осіб, винних у нестачах, втратах і надлишках, та про вжиті до них заходи. Цей протокол керівник розглядає і затверджує у 5-денний термін.

Таким чином, інвентаризація, з одного боку є одним з елементів бухгалтерського обліку, що забезпечує достовірність облікових даних, а з другого боку – засобом фактичного контролю за збереженням майна підприємств, в тому числі і готової продукції.

## **2. АУДИТ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Головне призначення аудиторських перевірок полягає у незалежній перевірці фінансової, податкової звітності та всієї інформації, що має відношення до фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, для формування обґрунтованих висновків щодо фінансового стану, правильності і достовірності відображення даних в обліку і звітності у відповідності до чинного законодавства та встановлених нормативів.

В процесі проведення аудиторської перевірки, всі дії та методи аудитора направлені на досягнення єдиної мети аудиту, а саме формування об'єктивної і незалежної думки про правдивість та достовірність фінансової звітності підприємства-замовника.

Тобто аудит – це перевірка, в результаті якої аудитор на основі проведених аудиторських процедур і отриманих достатніх аудиторських доказів висловлює власну незалежну думку щодо перевіреної інформації.

Основні завдання аудиту з реалізації готової продукції та операцій з продукції є:

- перевірка правильності та своєчасності оформлення документів про рух готової продукції і товарів у матеріально відповідальних осіб;
- контроль за відвантаженням готової продукції та розрахунками з покупцями відповідно до укладених контрактів;
- контроль за операціями з продажу готової продукції;
- перевірка правильності оформлення операцій у бухгалтерському і податковому обліку та точності визначення результату з продажу готової продукції.

Процес планування аудиторської перевірки можна розділити на три основних етапи:

- Підготовчий.
- Основний.

– Завершальний.

На підготовчому етапі аудитор знайомиться з діяльністю підприємства, визначає аудиторський ризик, планує аудит реалізації готової продукції.

На основному етапі аудитор здійснює:

- перевірку правильності заповнення первинних документів;
- перевірку правильності оформлення руху готової продукції;
- перевірку правильності ведення обліку готової продукції;
- перевірку правильності відображення інформації про реалізацію готової продукції в фінансовій звітності.

Завершальним етапом загального плану аудиторської перевірки є висловлення незалежної думки і розробка пропозицій, стосовно правильності усунення недоліків та виправлень порушень, отриманих безпосередньо під час проведення перевірки.

Основними джерелами інформації аудиту готової продукції та операцій з її продажу є:

- акти здавання-приймання, здавальні накладні, накладні;
- вантажні декларації, рахунки-фактури, митні декларації;
- матеріали інвентаризацій;
- картки складського обліку, сортові оборотні відомості;
- оборотні відомості (у розрізі матеріально відповідальних осіб і номенклатурних номерів);
- журнали реєстрації доручень;
- відомості аналітичного обліку з покупцями та замовниками;
- журнал-ордер № 5;
- головні книги;
- баланси підприємства та форми звітності.

Аудит готової продукції можна поділити на чотири етапи:

- аудит обліку готової продукції;
- аудит неврахованої продукції;

- аудит обліку відвантаження і реалізації готової продукції;
- аудит обліку оцінки готової продукції.

При аудиті обліку готової продукції аудиторі необхідно перевірити:

- правильність і своєчасність оформлення документів на здачу готової продукції з виробництва на склад;
- правильність відображення в бухгалтерському обліку операцій по випуску готової продукції;
- правильність оцінки готової продукції;
- правильність визначення виробничої собівартості готової продукції;
- правильність розрахунків і списання сум відхилень фактичної собівартості від планової;
- правильність складання бухгалтерських проводок по обліку випуску готової продукції;
- відповідність записів аналітичного і синтетичного обліку по балансових записах рахунка «Готова продукція» записам у головній книзі і балансі.

У випадку якщо продукція не оформляється приймально-здавальними документами цеху чи складу підприємства і не відбивається в бухгалтерському обліку, виникає неврахована продукція.

Оскільки неврахована продукція не відбивається в бухгалтерських документах, у багатьох випадках її наявність визначається на підставі документації, що відбиває технологічні процеси виробництва цієї продукції (документи на виплату заробітної плати, дані оперативного обліку про закладку сировини і випуск готової продукції й ін.), а також підтверджуючий вивіз продукції з підприємства (пропуски, рахунки-фактури, накладні й ін.).

В окремих випадках неврахована продукція може бути виявлена шляхом звірення (зіставлення) документів, що відбивають одержання продукції: документальних даних складів і цехів – виробників продукції; даних інвентаризацій готової продукції в цехах і на складах підприємств – з обліковими даними на день проведення таких інвентаризацій і т.п.

При перевірці аудитор повинний вивчити всю документацію, що дозволяє зробити висновок про наявність чи про відсутність випадків випуску і реалізації неврахованої продукції.

Готова продукція – це вироби і напівфабрикати, що відповідають діючим стандартам чи затвердженим технічним умовам, прийняті на склад чи замовником. Під відвантаженою продукцією розуміють продукцію і послуги, платіжні документи які здані постачальником у банк, але не оплачені покупцями. Реалізація продукції (робіт, послуг) може проводитися за наступними цінами: по вільних відпускних цінах і тарифам, збільшеним на суму ПДВ; по державних регульованих оптових цінах і тарифам, збільшеним на суму ПДВ; по державним регульованим роздрібним цінам і тарифам, що включають ПДВ.

Зазвичай в обліковій політиці, щодо готової продукції підприємства допускають таких помилок, які з'ясовує аудитор, а саме:

- оцінка готової продукції не відповідає методу оцінки, який вказаний в обліковій політиці підприємства;
- оцінка відвантаженої продукції не відповідає методу оцінки, відображеною в обліковій політиці підприємства;
- неправильно розраховано та відображено відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості за обліковими цінами (при обліку готової продукції за обліковими цінами);
- відображення в обліку готової продукції, виробленої з давальницької сировини, як власної;
- неповне відображення в обліку випущеної продукції;
- несвоєчасне відображення в обліку відвантаженої і реалізованої продукції;
- відсутність налагодженого аналітичного обліку готової продукції за місцями зберігання та окремими видами готової продукції;
- відсутність інвентаризацій готової продукції;
- неправильне відображення в обліку морально застарілою, зіпсованої при зберіганні готової продукції;

– невірне визначення торговельної діяльності іноземних замовників, щодо виготовлення продукції з давальницької сировини;

– невірне віднесення в бухгалтерському обліку різних товарно-матеріальних цінностей до складу готової продукції.

При перевірці відвантаженої та реалізованої продукції аудитор повинен перевірити:

– наявність договорів на поставку готової продукції та правильне їх оформлення;

– правильність оформлення документації та ціни на відвантажену продукцію;

– достовірне встановлення відпускних цін з урахуванням оплати витрат по доставці продукції згідно заключного договору постачання;

– правильність оформлення документів на відпуск продукції з місця їх зберігання постачальника;

– вчасне пред'явлення платіжних доручень за відвантажені продукцію в банк;

– організацію складського обліку готової продукції;

– достовірність ведення аналітичного та синтетичного обліку відвантаження та реалізації продукції.

При проведенні аудиту обліку оцінки готової продукції, аудитору необхідно перевірити наступні напрямки:

– достовірність відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку, пов'язаних з відпуском готової продукції;

– правильне та своєчасне оформлення первинних документів на передачу продукції з виробництва до місць зберігання;

– встановлення розрахунку виробничої собівартості готової продукції за видами замовлень;

– правильність обчислення та списання сум відхилень фактичної собівартості від нормативної;

- правильність складання бухгалтерської кореспонденції з обліку відпуску готової продукції;

- відповідність записів аналітичного і синтетичного обліку по балансових записах рахунку «готова продукція» із даними у головній книзі та у балансі; правильність визначення оцінки готової продукції.

Аудитору також необхідно дослідити:

- дотримання виконання підприємством нормативно-правового регулювання;

- наявність внутрішніх інструкцій;

- посібників і реальність їхнього застосування,

- поділ обов'язків,

- методи складання документації і записів,

- схеми документообігу.

Отже основною метою проведення аудиторської перевірки готової продукції є перевірка відповідності, достовірності та правильності висвітлення господарських операцій, щодо руху готової продукції, а також законність відображення в бухгалтерському обліку та звітності доходу від реалізації виготовленої продукції, доходів та затрат господарської діяльності та отримані фінансові результати.

На етапі завершення аудиту аудитор складає аудиторський звіт про результати аудиторської перевірки та аудиторський висновок.

Звіт та висновок оформляються відповідно до міжнародних стандартів аудиту та вимог Закону України № 2258-VIII від 21 грудня 2017 року (зі змінами) «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Аудиторський звіт про результати аудиторської перевірки – це документальне відображення аудитором виявлених порушень, помилок та відхилень від чинного законодавства та встановлених стандартів здійснення господарської діяльності, ведення обліку та складання звітності, а також проведена аудитором оцінка стану бухгалтерського обліку та достовірності звітності на певну дату. Інформація, що наводиться в аудиторському звіті, має

бути більш детальною, надійною і компетентною, а також незалежною, об'єктивною і правдивою. Аудиторський звіт складається в довільній формі, призначений для замовника, і його зміст не підлягає оприлюдненню. Аудиторський висновок надається широкому колу користувачів.

Аудиторський висновок – це офіційний документ, засвідчений підписом та печаткою аудитора (аудиторської фірми), який складається в установленому порядку за наслідками проведеного аудиту і містить у собі висновки стосовно повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності [41].

Форма аудиторського висновку може бути довільною, але обов'язково має містити наступну інформацію [41]:

- заголовок;
- вступ;
- масштаб перевірки;
- висновок аудитора;
- дату аудиторського висновку;
- адресу аудиторської фірми;
- підпис під аудиторським висновком.

У заголовку аудиторського висновку повинно бути записано, що аудит здійснювався незалежним аудитором, серію та номер сертифіката аудитора, номер свідоцтва про включення до Реєстру аудиторів і аудиторських фірм. Також наводиться інформація, що є підтвердженням того, що під час аудиту не було жодної обставини, яка могла б перешкодити проведенню незалежної перевірки.

В аудиторському висновку має бути чітко визначено, кому він адресується – правлінню, раді директорів, засновникам, акціонерам, організаціям, податковій інспекції. Можуть бути вказані також і інші користувачі цієї інформації.

У вступній частині аудиторський висновок має містити інформацію про склад фінансової звітності та дату підготовки звітності. У цьому ж розділі йдеться про те, що відповідальність за правильність підготовки звітності покладається на

керівництво підприємства, про відповідальність аудитора за аудиторський висновок, який обґрунтовується результатами проведеної перевірки.

В розділі «Масштаб перевірки» необхідно наводити масштаб аудиту і зміст проведених робіт. Цей розділ аудиторського висновку дає впевненість його користувачам у тому, що аудиторська перевірка здійснена відповідно до вимог українського законодавства та норм, які регулюють аудиторську практику та ведення бухгалтерського обліку, або відповідно до вимог міжнародних стандартів та практики.

У цьому розділі говориться, що перевірка була спланована і підготовлена з достатнім рівнем впевненості у тому, що фінансова звітність не має суттєвих помилок.

Під час аудиторської перевірки аудитор повинен робити оцінку помилок у системах обліку та внутрішнього контролю підприємства на предмет їх суттєвого впливу на фінансову звітність.

У розділі «Дата аудиторського висновку» аудитор повинен проставити дату аудиторського висновку на день завершення аудиторської перевірки. Дата на аудиторському висновку проставляється в той самий день, коли керівництво підприємства підписує акт приймання-передачі аудиторського висновку. Дата в аудиторському висновку проставляється або перед вступною частиною аудиторського висновку або біля підпису аудитора.

Аудиторський висновок підписується директором аудиторської фірми або уповноваженою на це особою, яка має відповідну серію сертифіката аудитора України на вид проведеного аудиту.

В аудиторському висновку вказується адреса дійсного місцезнаходження аудиторської фірми та номер свідоцтва про включення до Реєстру аудиторів і аудиторських фірм. Ця інформація може розміщатися як наприкінці аудиторського висновку, після підпису аудитора, так і в матриці бланку аудиторської фірми.

Загальну структуру стандартного аудиторського висновку можна подати за допомогою рис. 2.1.

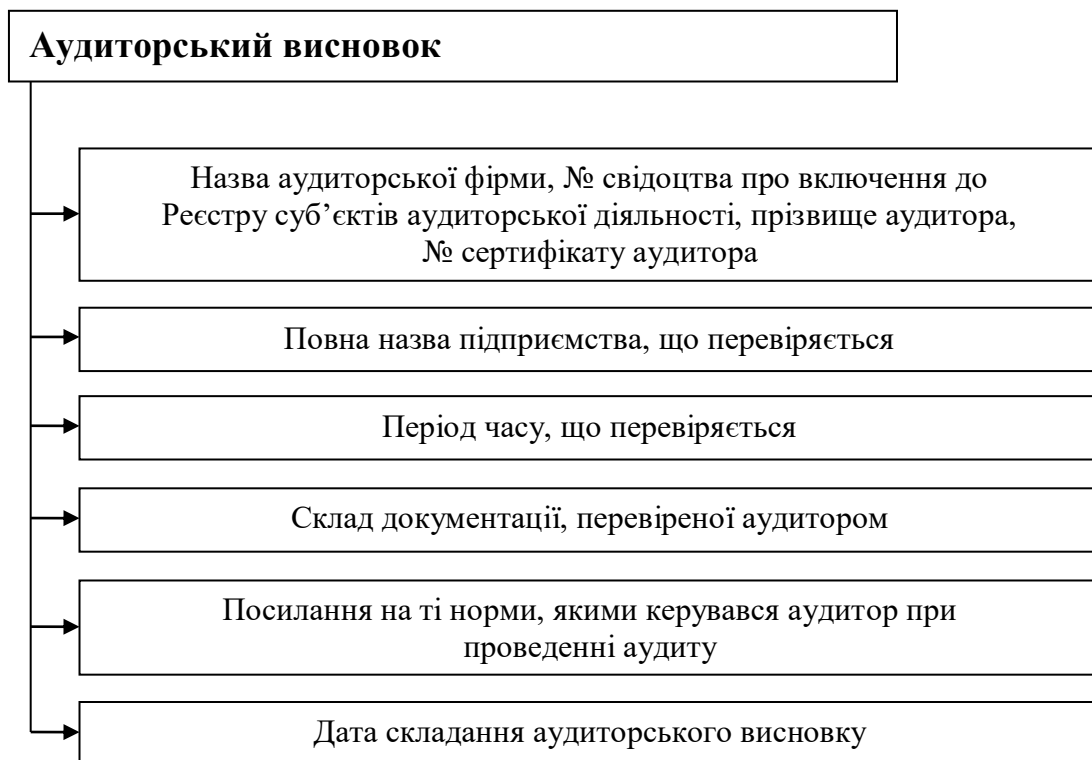


Рис. 2.1. Загальна схема структури аудиторського висновку

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

Аудиторський висновок складається з дотриманням встановлених норм та стандартів і має містити підтвердження або аргументовану відмову від підтвердження достовірності, повноти та відповідності чинному законодавству фінансової звітності підприємства клієнта. Перед складанням аудиторського висновку аудитор остаточно оцінює аргументованість своїх тверджень і доказів.

Аудиторський висновок може бути:

- позитивним,
- умовно-позитивним,
- негативним,
- відмова від надання висновку.

Основні підходи до вибору аудиторського висновку можна подати у вигляді алгоритму на рис. 2.2.

Позитивний висновок надається клієнту у випадках, коли на думку аудитора виконано наступні умови:



Рис. 2.2. Алгоритм вибору аудиторського висновку

\* узагальнено автором на підставі літературних джерел

- аудитор отримав усю інформацію й пояснення, необхідні для цілей аудиту;
- надана інформація достатня для відображення реального стану справ на підприємстві;
- є адекватні і достовірні дані з усіх суттєвих питань;
- фінансова документація підготовлена у відповідності з прийнятою на підприємстві системою бухгалтерського обліку, котра відповідає вимогам українського законодавства;

– фінансова звітність складена на основі дійсних облікових даних й не містить суттєвих відхилень;

– фінансова звітність складена належним чином за формою, затвердженою у встановленому порядку.

Аудитор може надавати умовно-позитивний висновок, коли виконуються наступні умови:

– облікова політика підприємства відповідає концептуальній основі фінансової звітності та обставинам функціонування підприємства;

– прийняті підприємством облікові оцінки відповідають фактичним обставинам функціонування підприємства;

– інформація, яка представлена у фінансових звітах, є відповідальною, надійною, порівняльною та зрозумілою;

– фінансові звіти дозволяють розкрити та зрозуміти користувачам вплив суттєвих операцій та подій на інформацію, що міститься у фінансових звітах.

У всіх випадках, коли аудитор складає висновок, який відрізняється від позитивного, він повинен дати опис усіх суттєвих причин його невпевненості і незгоди. Ці причини необхідно коротко навести в окремому розділі висновку, до того розділу, де аудитор висловлює негативний висновок або дає відмову від аудиторського висновку. У цьому ж розділі можуть більш детально обговорюватися моменти негативного характеру або даватися посилання на додаток до аудиторського висновку, де наводиться опис цих моментів. В останніх розділах висновку аудитор стисло формулює свій висновок стосовно достовірності і повноти фінансової звітності.

Аудитор не може видати безумовно позитивний висновок у разі:

– непевності, коли він не може сформулювати свою думку;

– незгоди, якщо сформульоване судження аудитора суперечить даним перевіреної фінансової інформації.

Причини непевності:

– обмежені обсяги аудиторської роботи через недостатність необхідної інформації і пояснень, без чого аудитор не може виконати всі необхідні аудиторські процедури (незадовільний стан обліку, обмеження у часі);

– ситуаційні обставини, непевність у правильності висновку з певної ситуації.

Причини незгоди:

– неприйнятність системи чи способів обліку;

– розходження у судженні стосовно відповідності фактів або сум фінансової звітності даним обліку;

– незгода щодо ступеня та способу відображення фактів в обліку та звітності;

– невідповідність проведення чи оформлення операцій нормам законодавства та іншим вимогам.

Наявність будь-якого ступеня непевності або незгоди є підставою для відмови щодо винесення безумовно позитивного висновку. Подальший вибір виду висновку залежить від ступеня непевності чи незгоди (нефундаментальний або фундаментальний).

Наявність нефундаментальних непевностей та (або) незгод дає аудитору підстави сформулювати умовно позитивний (із застереженнями) висновок.

Наявність фундаментальної незгоди є підставою для складання негативного висновку, а фундаментальної непевності – для відмови щодо надання висновку.

Негативний висновок – це коли аудитом встановлені порушення. Допущені порушення викривляють реальний стан справ у цілому (в основному). Прийнята система обліку не відповідає законодавчим і нормативним вимогам. Дані фінансової звітності не відповідають обліковим даним. Таким чином, дані бухгалтерського обліку і фінансової звітності не дають достовірного уявлення про дійсний фінансовий стан.

Відмова від надання висновку. У зв'язку з неможливістю перевірити факти аудитор не може висловити думку щодо вказаних моментів. Представлені моменти суттєво впливають на дійсний стан справ у цілому. У зв'язку з

відсутністю достатніх аудиторських свідчень аудитор не може видати об'єктивний аудиторський висновок.

Коли складається негативний висновок або дається відмова від надання висновку, то можуть наводитись аргументи, якими керувався аудитор під час підготовки таких видів висновків.

Аудит, як складова економічного контролю, визначає ефективність діяльності та її відповідність чинному законодавству, досліджує організацію виробництва, планування, збереження фінансових ресурсів, дотримання технологічної і трудової дисципліни, якість випущеної продукції, достовірність відображення господарсько-фінансових операцій в обліку та звітності у межах окремого підприємства.

Захист інтересів широкого кола суб'єктів господарювання та інтересів суспільства в цілому – головна місія аудиту у суспільстві з ринковою економікою.

### **3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ТОВ «Вознесенський коньячний завод»**

#### **3.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Вознесенський коньячний завод»**

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» розташований в м. Вознесенськ Миколаївської області, на перетині головних торгових магістралей на Півдні України.

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є суб'єктом підприємницької діяльності малого бізнесу та складає спрощену фінансову звітність – «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: за формами №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати».

На підприємстві є декілька видів виробництв, забезпечених необхідним технологічним обладнанням і механізмами, з наступними можливостями і видами робіт:

- первинне виноробство (переробка винограду, виробництво виноматеріалів для вин коньячних виноматеріалів);
- первинне плодове виноробство (переробка плодів і ягід, виробництво плодкових виноматеріалів);
- коньячне виробництво повного циклу (дистиляція коньячних виноматеріалів, витримка коньячних спиртів, купажування);
- дистиляція плодкових матеріалів, витримка плодкових спиртів;
- вторинне виноробство (розлив тихих вин, розлив коньяків, розлив плодкових брендів і алкогольних напоїв);
- виробництво неосвітленого концентрованого яблучного або виноградного соку.

Підприємство займається і переробкою винограду: стаціонарне закрите будівля включає три лінії з дробильними установками, гребеневиділітелями,

пневматичними пресами, ємностями і фільтр-пресами потужністю 8000 тон винограду в сезон.

Для виробництва міцних напоїв на основі дистиляції на підприємстві працюють 3 три установки:

- блок з потужністю 1000 л. абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 250 літрів абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 12000 літрів абсолютного алкоголю на добу.

Загальна потужність виробництва складає 2,02 млн л абсолютного алкоголю в сезон (жовтень – березень). При продовженні дистиляційного періоду, обсяг збільшується пропорційно.

Для витримки продукції є відділення виробництва вина в дубових бочках, яке розраховане на 333 тис. л. ємності для 3,36 млн. л. Для переробки фруктів працює лінія обладнання переробки яблук (Flottweg TM) – 8,6 тис т в сезон (Вакуум – випаровувач з аромоуловлювачем на 3 тис л на годину, а парк зберігання становить – 1,99 млн л).

Виробництво брендів у пляшках включає:

- 3 лінії розливу брендів в пляшки 0,25-0,5 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;
- 1 лінія розливу вина в пляшки 0,5-0,7-0,75 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;
- сувенірна лінія – 300 пляшок в годину.

Річна потужність розливу підприємства одну зміну становить 6,3 млн. л коньяку і 2,9 млн. л вина (без урахування сувенірного цеху).

### **3.2. Особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Вознесеньський коньячний завод»**

Облік в ТОВ «Вознесеньський коньячний завод» представлений такими видами обліку як: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий.

Оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства, робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами.

Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Ведення бухгалтерського обліку на в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регулюється Наказом про облікову політику.

Облікова політика підприємства розкриває певні особливості бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як суб'єкту підприємницької діяльності та малого бізнесу.

Основна мета облікової політики забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень, забезпечення порівнянності інформації про фінансовий стан підприємства за різні звітні періоди.

Облікова політика це сукупність принципів, методів і процедур, що використовує підприємство для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, а саме: визначає сукупність принципів у відповідності до яких формується фінансова звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (повне висвітлення; превалювання сутності над формою; автономність; безперервність; нарахування доходів і витрат; послідовність; історична (фактична) собівартість).

Методи бухгалтерського обліку, які передбачені національними П(С)БО, зокрема: методи амортизації основних засобів; вартісна мережа для віднесення матеріальних активів до малоцінних необоротних активів; методи нарахування

амортизації малоцінних необоротних активів; методи нарахування амортизації і строки використання нематеріальних активів; що вважати одиницею запасів: найменування чи однорідну групу (вид); методи оцінки вибуття запасів; порядок обліку транспортно-заготівельних витрат; порядок переоцінки запасів; методи визначення резерву сумнівних боргів; методи оцінки ступеня завершеності операції з надання послуг; порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів; методи формування історичної вартості активів; формування собівартості продукції (робіт, послуг).

У облікової політиці наводиться перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції; база розподілу загальновиробничих витрат і порядок оцінки залишків незавершеного виробництва; перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат; методи обліку витрат виробництва (нормативний, позамовний, попередільний); перелік пов'язаних сторін.

Крім цього, визначені процедури складання звітності:

- хто буде вести бухгалтерський облік на підприємстві (бухгалтерська служба, аудиторська фірма чи консалтингова компанія);
- робочий план рахунків підприємства;
- форма ведення обліку;
- форми додаткових облікових документів, необхідні для накопичення та опрацювання інформації з урахуванням особливостей підприємства;
- перелік осіб, які мають право підпису первинних документів;
- порядок застосування первинних документів, організації документообороту, зберігання документів та облікових реєстрів;
- технологія обробки облікової інформації;
- періодичність і порядок проведення інвентаризації;
- порядок організації матеріальної відповідальності на підприємстві;
- порядок ведення управлінського обліку;
- посадові особи, відповідальні за якісне і своєчасне складання й подання фінансової, статистичної, податкової звітності;
- відповідальність за порушення облікової політики підприємства та ін.

Облікова політика ТОВ «Вознесенський коньячний завод» базується на чинних законах, бухгалтерських стандартах, методичних рекомендаціях, інших бухгалтерських нормативів та рішеннях керівництва підприємства. При цьому норми облікової політики не можуть підміняти чи скасовувати обов'язкові правила обліку, що їх передбачають закони, НП(С)БО, МСФЗ чи інші бухгалтерські нормативи.

НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» дозволяє змінювати облікову політику в трьох випадках:

- 1) змінилися статутні вимоги;
- 2) змінилися вимоги органу, який затверджує НП(С)БО (тобто, коли Мінфін вніс зміни до національних стандартів);
- 3) зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства (п. 9 НП(С)БО 6).

Організація бухгалтерського обліку поєднує такі елементи: положення про бухгалтерську службу; положення про головного бухгалтера; схеми документообороту; посадові інструкції виконавцям; організаційне, правове, методичне забезпечення бухгалтерської служби; технічне забезпечення обліку; наукову організацію праці; інші види робіт з організації обліку.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється відділом бухгалтерії, яка діє на засадах самостійного структурного підрозділу підприємства, який очолює головний бухгалтер, призначений на посаду керівником ТОВ «Вознесенський коньячний завод». Чисельність працівників бухгалтерської служби визначається штатним розкладом.

Метою діяльності бухгалтерії є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та про рух грошових коштів.

До основних завдань бухгалтерської служби входить ведення бухгалтерського обліку підприємства, організація обліку фінансово-господарської діяльності, здійснення контролю за збереженням власності, правильним використанням грошових коштів і матеріальних ресурсів, складання звітності.

Основна функція бухгалтерської служби є ведення бухгалтерського обліку в розрізі господарських засобів та джерел їх утворення на основі натуральних вимірників в грошовому виразі шляхом суцільного, безперервного та взаємозв'язаного відображення у відповідних носіях інформації та організація бухгалтерського обліку, реалізується за такими складовими: облік доходів підприємства; облік касових операцій; облік грошових коштів на рахунках; облік розрахунків по заробітній платі; облік розрахунків з підзвітними особами; облік розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами; облік необоротних активів; облік запасів та МШП; облік витрат діяльності; облік власного капіталу; складання і подання звітності до відповідних органів; організація проведення інвентаризації; організація забезпечення бухгалтерського обліку; організація розвитку бухгалтерського обліку.

Структура бухгалтерії ТОВ «Вознесенський коньячний завод» приведена на рис. 3.1.



Рис. 3.1. Структура відділу бухгалтерії ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Для досягнення своєчасності, повноти, точності обліку кожен з працівників відділу повинен виконувати поставлені перед ним завдання. На підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» у відділі бухгалтерії також діє лінійно функціональна структура управління.

Керівнику підприємства підпорядковується головний бухгалтер, якому в свою чергу підпорядковуються два бухгалтери – з основної операційної діяльності та бухгалтер по розрахунках з дебіторами та кредиторами.

У Наказі про Облікову політику, у Положенні про головного бухгалтера, посадових інструкціях прописані функції, обов'язки та відповідальність всіх членів бухгалтерії, а саме: головного бухгалтера, бухгалтера з виробництва та реалізації продукції, бухгалтера з розрахункових операцій.

До обов'язків головного бухгалтера відносять:

1. Забезпечення ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних.

2. Організація роботи бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

3. Вимагання від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

4. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну.

5. Забезпечення складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам.

6. Здійснює заходи щодо надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

7. Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями.

8. За погодженням з власником (керівником) підприємства забезпечує перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, проводить розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

9. Здійснює контроль за веденням касових операцій, безготівкових розрахунків, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

10. Бере участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

11. Організує роботу з підготовки пропозицій для керівника ТОВ «Вознесенський коньячний завод» щодо:

- визначення облікової політики підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

- розроблення системи і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності і контролю господарських операцій;

- визначення прав працівників на підписання первинних та зведених облікових документів;

- вибору оптимальної структури бухгалтерської служби та чисельності її працівників, підвищення професійного рівня бухгалтерів, забезпечення їх довідковими матеріалами;

- поліпшення системи інформаційного забезпечення управління та шляхів проходження обробленої інформації до виконавців;

- впровадження автоматизованої системи оброблення даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства чи удосконалення діючої;

- забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення.

12. Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки.

13. Знайомить цих працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються їх діяльності, а також із змінами в чинному законодавстві.

Обов'язки бухгалтера по розрахунковим операціям:

1. Обробляти та аналізувати інформацію стосовно виконання покупцями та замовника умов діючих договорів.

2. Вести бухгалтерського обліку з дебіторами за роботи, товари, послуги та складати відповідної бухгалтерської звітності.

3. Обробляти банківських документів стосовно розрахунків дебіторів.

4. Приймати та контролювати первісну документацію від покупців та замовників.

5. Забезпечувати керівництво інформацією відносно положення справ по існуючим дебіторам.

6. Здійснювати операції по прийому, обліку, видачі і зберіганню грошових коштів і інших грошових коштів з обов'язковим дотриманням правил, що забезпечують їх збереження.

7. Отримувати по оформленим відповідно до встановленого порядку документах грошові кошти або оформлювати їх для здобуття безготівковим дорогою в установах банку для виплати робітником і службовцем заробітної плати, премій, оплати відряджень і інших витрат.

8. Вести на основі прибуткових і витратних документів касову книгу, звіряти фактичну наявність грошових сум і цінних паперів з книжковим залишком.

9. Складати касову звітність.

10. Здійснювати готівкові та безготівкові розрахунки в установленому порядку з організаціями та фізичними особами при оплаті робіт і послуг підприємства.

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємстві розробляються посадові інструкції на кожен посаду, передбачену штатним розкладом. Посадова інструкція головного бухгалтера складена в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до вимог чинного законодавства України.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» застосовується автоматизована форма обліку (рис. 3.2).



Рис. 3.2. Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel.

У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва.

У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Таким чином, відділ бухгалтерії працює згладжено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу. Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити, якщо інше не передбачено окремими законодавчими актами України:

- назву документа (форми);
- дату складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Права і обов'язки сторін, які виникають за результатами здійснення господарської операції, оформленої первинним документом відповідно до вимог Закону України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, не

залежать від факту відображення її в регістрах та на рахунках бухгалтерського обліку.

Керівництво ТОВ «Вознесенський коньячний завод» повинно вживати всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечення їх належного зберігання протягом встановленого строку.

### **3.3. Облік реалізації продукції ТОВ «Вознесенський коньячний завод»**

Випуск продукції з виробництва та передача її на склад оформлюється накладними, відомостями, приймально-здавальними документами, актами приймання, в яких вказується: дата, шифр цеху і складу, найменування продукції, номенклатурний номер, одиниці виміру, кількість, ціна за одиницю.

До бухгалтерії ТОВ «Вознесенський коньячний завод» щодня надходять документи на готову продукцію, на основі яких вона веде кількісно-натуральний облік випуску продукції за її видами. Показники, які застосовуються в обліку готової продукції (а також при її відвантаженні і реалізації), поділяються на натурально речові та умовно-натуральні. Облік готової продукції у вартісному вираженні ведуть за місцем її зберігання із зазначенням матеріально відповідальних осіб.

В бухгалтерії на підставі приймально-здавальних документів складається накопичувальна відомість випуску готової продукції, дані якої використовують для контролю за виконанням завдання по обсягу виробництва і для бухгалтерських записів на рахунках синтетичного обліку.

На підставі здавальних накладних, що виписуються у двох примірниках, складається Відомість випуску готової продукції за звітний місяць, у якій випущена з виробництва продукція групується по видах і сортах (номенклатурних номерах) і відображається в двох оцінках: за обліковими цінами (як правило, за плановою собівартістю) і за фактичною собівартістю (яка визначається наприкінці місяця після складання звітної калькуляції).

Шляхом порівняння цих показників між собою визначають відхилення між плановою і фактичною собівартістю (економію, перевитрати) як по окремих видах продукції, так і в цілому. Ці дані використовуються для контролю за виконанням плану по собівартості продукції. Дані Відомості випуску готової продукції з виробництва служать підставою для її оприбуткування.

Синтетичний облік наявності і руху готової продукції за фактичною виробничою собівартістю ведеться на активному рахунку 26 «Готова продукція».

При оприбуткуванні випущеної з виробництва готової продукції в бухгалтерському обліку роблять запис по дебету рахунка 26 «Готова продукція» і кредиту рахунка 23 «Виробництво».

На підприємстві на кожний вид продукції складають виробничий акт, який використовують для складання накопичувальної відомості за місяць. Накопичувальна відомість потрібна для подальшого обліку готової продукції в бухгалтерії в натуральному і вартісному вираженні, яка заповнюється на підставі первинних документів протягом місяця.

Наприкінці місяця загальну кількість випущеної продукції оцінюють за прийнятими в обліку цінами підприємства і фактичною собівартістю. За даними відомості випуску готової продукції визначають результат роботи підприємства у процесі виробництва .

Заключним етапом кругообігу готової продукції підприємства є реалізація (продаж) виробленої продукції, яка здійснюється відповідно до договорів про поставку. Від їх виконання залежать кінцеві результати діяльності підприємства – прибуток і його розподіл.

Саме завдяки реалізації продукції у підприємства створюється можливість відновити цикл виробництва, використовуючи дохід від реалізації продукції для придбання нових виробничих запасів (предметів праці), для оплати праці працівників, розрахунків з постачальниками, бюджетом по податках і інших платежах, органами соціального і пенсійного страхування, банками по кредитах тощо.

Правильна організація обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» грошових розрахунків між підприємствами має велике значення, оскільки

забезпечує швидке завершення кругообігу грошових коштів та їх еквівалентів, перехід їх з товарної форми в грошову, створює необхідні умови для безперебійної оплати придбаних товарно-матеріальних цінностей.

Розрахункові операції здійснюються або у формі безготівкових платежів або готівкою, тобто існують дві форми розрахунків готівкові і безготівкові. Безготівкові розрахунки здійснюються через банк, а готівкові через касу підприємства.

Організація безготівкових розрахунків ґрунтується на таких принципах:

- платежі здійснюються до або після відвантаження продукції, виконання робіт, послуг або одночасно з ними;
- платежі здійснюються за згодою платника (акцепт документів);
- покупець може відмовитися від оплати розрахункових документів (у разі обґрунтованої відмови згідно з інструкціями банків);
- платежі здійснюються за рахунок коштів платника або в установленому порядку за рахунок кредиту банку;
- зарахування коштів на рахунок одержувача має виконуватися лише після списання цих сум з рахунка платника.

Безготівкові розрахунки між підприємствами виконуються платіжними вимогами, акредитивами, особистими рахунками, платіжними дорученнями, чеками, зведеними вимогами, інкасовими дорученнями та іншими формами, визначеними законодавством.

Основну частку у розрахункових операціях займають розрахунки підприємства з контрагентами. Основними контрагентами для підприємства є покупці.

У бухгалтерському обліку розрахунки з покупцями відображаються за рахунком 36. Субрахунок 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» призначений для обліку розрахунків з вітчизняними покупцями за реалізовану продукцію, товари, виконані роботи, надані послуги (у тому числі на виконання бартерних контрактів).

Покупці це юридичні або фізичні особи, які здійснюють купівлю продукції, виробленої самим підприємством-продавцем або придбаної ним у іншій організації для подальшої реалізації.

Покупці відповідно до договору купівлі-продажу та інших договорів можуть здійснювати розрахунки шляхом попередньої оплати продукції, що купується.

Передача продукції покупцю повинна бути документально підтверджена, щоб уникнути непорозумінь, які можуть виникнути при розрахунках. Відпуск продукції зі складу підприємства проводиться на підставі Довіреності (ф. М 2), яка пред'являється представником покупця разом із документом, що засвідчує його особу.

Облік реалізації продукції на підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Облік реалізації продукції на підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (оплата після її відвантаження)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Продано 15 упаковок коньяку (6 пл по 0,5л) покупцю за договірною вартістю з урахуванням ПДВ	361	701	13935,00
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701	641	2322,50
3	Списана готова продукція зі складу за фактичною собівартістю (650 грн. * 15 уп.)	901	26	9750,00
4	Надійшла оплата за продукцію на поточний рахунок	311	361	13935,00
5	Списаний чистий дохід від реалізації на фінансові результати	701	791	11612,50
6	Списана фактична собівартість готової продукції на фінансові результати	791	901	9750,00
7	Сформовано на прибуток фінансовий результат за підсумками звітного періоду	791	441	1862,50

\* узагальнено автором

На субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» ведеться облік одержаних авансів під поставку матеріальних цінностей, а також суми попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків за готову продукцію.

Облік реалізації готової продукції на умовах авансу на підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» представлено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Облік реалізації продукції на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» з попередньою оплатою

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Надійшла передоплата за вино плодово-ягідне столове рожеве напівсолодке	311	681	21000,0
2	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	643	641	3500,0
3	Відвантажено покупцеві готову продукцію	361	701	21000,0
4	Списано раніше відображену суму податкових зобов'язань з ПДВ	701	643	3500,0
5	Проведено залік заборгованостей	681	361	21000,0
6	Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	13200,0
7	Сформовано фінансовий результат	701	791	17500,0
		791	901	13200,0

\* узагальнено автором

Для забезпечення керівництва підприємства належними обсягами інформації щодо стану розрахунків з реалізації готової продукції на підприємства слід скористатися такими звітами:

- форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

У Балансі підприємства відображають інформацію про активи, зобов'язання і власний капітал на звітну дату. Зокрема міститься інформація про залишки готової продукції на складах підприємства та інформація щодо розміру дебіторської заборгованості покупців за реалізовану їм продукцію.

Складається звіт про фінансові результати уже після складання балансу теж на основі попередньо складеного оборотно-сальдового балансу підприємства, але з увагою на обороти по рахунках 7 і 9. В даному звіті міститься інформація щодо розміру доходу від реалізації готової продукції за період та визначення суми чистого доходу від основної операційної діяльності (реалізація продукції).

Призначення річних приміток до фінансової звітності – це розкриття інформації:

- яка відсутня у інших формах фінансової звітності, але вимагається НП(С)БО;

- результати додаткового аналізу статей звітності, аби вони були більш зрозумілі та доречні;

- зміст події, що відбулася після дати балансу та оцінку їхнього впливу на фінансові результати або обґрунтування його відсутності чи неможливості такої оцінки. Також наводиться інформація про події після дати балансу, які не потребують коригування фінансової звітності.

Також у примітках до фінансової звітності наводиться інформація про операції пов'язаних сторін, якщо такі є.

Це інформація про:

- види та обсяги операцій пов'язаних сторін (їхню частку), характер відносин між такими пов'язаними сторонами;

- про суми дебіторської/кредиторської заборгованості за такими операціями.

В формах річної фінансової звітності міститься вся необхідна інформація, яка дає керівникам можливість своєчасно приймати ефективні управлінські рішення щодо подальшого розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах.

### **3.4. Результат проведення аудиту реалізації готової продукції**

#### **ТОВ «Вознесенський коньячний завод»**

В процесі проведення аудиту достовірності обліку реалізації продукції на ТОВ «Вознесенський коньячний завод», всі дії та методи аудитора направлені на досягнення єдиної мети аудиту: формування об'єктивної та незалежної думки щодо правдивості та достовірності об'єкту перевірки вимогам чинного законодавства.

Підсумковим результатом роботи аудитора є складання та надання аудиторського звіту, в якому міститься інформація, що цікавить керівників товариства. Крім того, аудиторські послуги у формі консультацій можуть надаватися усно або письмово з оформленням довідки та інших офіційних документів. Аудиторські послуги у формі експертиз оформляють експертним висновком або актом.

За статтями 7 і 21 Закону України «Про аудиторську діяльність» аудитор має провести перевірку бухгалтерської річної звітності суб'єкта господарювання з метою надання висновку про достовірність і реальність наданої інформації та її підтвердження або не підтвердження. [52].

Аудиторський висновок – це офіційний документ, засвідчений підписом і печаткою аудитора (аудиторської фірми). Він складається у встановленому порядку за наслідками проведення аудиту і містить висновок про достовірність звітності, повноту й відповідність чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності.

В аудиторському висновку має бути чітке уявлення аудитора про перевірену фінансову звітність. Принцип і порядок підготовки аудиторського висновку наводяться в Міжнародному стандарті № 700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність». Норматив регулює основні принципи, за якими складається аудиторський висновок. У ньому говориться, що аудитор повинен проаналізувати й оцінити висновки, одержані на основі отриманих аудиторських доказів, для підготовки аудиторського висновку по результатам перевірки.

Під час аудиторської перевірки аудитор має дати оцінку помилок у системах обліку та внутрішнього контролю підприємства на предмет їх суттєвого впливу на фінансову звітність. Оцінюючи суттєвість помилок, аудитор

зобов'язаний керуватися положеннями Міжнародного стандарту аудиту № 320 «Суттєвість в аудиті».

Позитивний висновок надається клієнтові у тому разі, коли, на думку аудитора, виконано такі умови [52]:

- аудитор отримав усю інформацію й пояснення, необхідні для завдань аудиту;
- наданої інформації достатньо для відображення реального стану справ на підприємстві;
- є адекватні й достовірні дані з усіх суттєвих питань;
- фінансову документацію підготовлено відповідно до прийнятої на підприємстві системи бухгалтерського обліку, котра відповідає вимогам українського законодавства;
- фінансову звітність складено на основі дійсних облікових даних, і вона не має суттєвих суперечностей;
- фінансову звітність складено належним чином за формою, затвердженою в установленому порядку.

Аудитор не може дати умовно-позитивний висновок за фундаментальної непевності і незгоди. Будь-яка фундаментальна непевність або незгода є підставою для відмови від надання позитивного висновку. Подальший вибір виду висновку залежить від рівня непевності або незгоди.

Непевність або незгода вважаються фундаментальними в тому разі, коли вплив факторів на фінансову інформацію, які викликали непевність чи незгоду, настільки значний, що це може суттєво перекрутити дійсний стан справ у цілому або в основному. Необхідно також враховувати сукупний вплив усіх непевностей та незгод на фінансову звітність.

Наявність фундаментальної незгоди може призвести до того, що клієнтові буде дано негативний аудиторський висновок. Наявність фундаментальної непевності може стати підставою для відмови дати аудиторський висновок. [52]

Після висновку аудитор має проставити дату аудиторського висновку на день завершення аудиторської перевірки. Дату на аудиторському висновку

проставляють у той самий день, коли керівництво підприємства підписує акт прийому-передачі аудиторського висновку. Дату в аудиторському висновку проставляють або перед вступною частиною аудиторського висновку, або біля підпису аудитора.

Аудиторський висновок підписують директор аудиторської фірми або уповноважена на це особа, яка має відповідну серію сертифіката аудитора України на вид проведеного аудиту.

В аудиторському висновку вказується адреса дійсного розміщення аудиторської фірми та номер ліцензії на аудиторську діяльність. Ця інформація може подаватися як у кінці аудиторського висновку, після підпису аудитора, так і в матриці бланка аудиторської фірми. [52]

## **АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК**

**про фінансову звітність товариства з обмеженою відповідальністю**

**«Вознесенський коньячний завод»**

станом на 31.12.2021 року

### **Основні відомості про аудитора:**

Незалежний аудитор Федченко Євгенія Олександрівна Свідоцтво № **2206** про внесення до реєстру аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги, видане за рішенням № 206 Аудиторської палати України.

Аудитор Федченко Є.О. сертифікат серія А № **232206**, виданий Рішенням Аудиторської палати України за № 206 від 10.02.2020 року. Термін дії сертифікату до 10 лютого 2025 року.

Місце проживання: м. Одеса, вул. Канатна, 136.

Телефон: (048) 712-46-20

Дата видачі аудиторського висновку: 25 травня 2023 року.

### **Основні відомості про товариство:**

*Повне найменування:* товариство з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод»;

*Код за ЄДРПОУ:* 404044385;

*Місцезнаходження:* 56541, Миколаївська обл., с. Бузьке, вул. Зеленогаївська, буд. 2, тел. 0665167671;

*Дата реєстрації:* 06 квітня 2016 року, номер запису: 15211020000001937;

*Основні види діяльності за КВЕД:*

11.01 Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв

10.32 Виробництво фруктових і овочевих соків

11.02 Виробництво виноградних вин

11.03 Виробництво сидру та інших плодово-ягідних вин

11.04 Виробництво інших недистильованих напоїв із зброджуваних

продуктів

46.34 Оптова торгівля напоями

46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

### **Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:**

- договір на проведення аудиту № 22 від 05 травня 2023 року;
- дата початку проведення аудиту – 10 травня 2023 року;
- дата закінчення проведення аудиту – 23 травня 2023 року.

### **Перелік перевіреної фінансової інформації:**

З метою рішення встановлених завдань, аудитором перевірена наступна документація товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод»:

- Установчі документи;
- Первинні фінансові та бухгалтерські (податкові) документи за 2021 рік;
- Головна та касова книги за 2021 рік;
- Фінансова (податкова) звітність за 2021 рік;
- Регістри синтетичного та аналітичного обліку;
- Накази та угоди.

Аудиторська перевірка проводилась за період з 01.01.2021 р. до 31.12.2021р. вибірково (реалізація готової продукції) з використанням методів документальної перевірки, співставлення й оцінки, тестування доказів, які підтверджують суми та розкриття інформації у фінансових звітах, включає оцінювання застосованих принципів бухгалтерського обліку та суттєвих облікових оцінок, здійснених управлінським персоналом, а також оцінювання надання звітів у цілому.

Відповідальність стосовно достовірності наданої до перевірки звітності та документації несе керівництво товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод», а саме:

- Керівник: Самойлов Андрій Михайлович.
- Головний бухгалтер: Чеканова Альона Валеріївна.

### **Обсяг аудиторської перевірки:**

Мною, незалежним аудитором Федченко Є.О., проведена перевірка у відповідності з вимогами Законів України «Про господарські товариства», «Про цінні папери та фондову біржу», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про аудиторську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Міжнародних стандартів АПУ № 122 від 18.04.2003 року, Положення про подання річного звіту закритими акціонерними товариствами до ДКЦПФР, затверджене рішенням ДКЦПФР 03.06.2003 року за №

227 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.06.2003 року за № 515/7836, Рішення ДКЦПФР України від 17.11.2004 року № 485 «Про схвалення методичних рекомендацій щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств», Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інших законодавчих та нормативних актів. Висновок сформований у відповідності:

– до вимог до аудиторського висновку, який подається до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при реєстрації інформації та випуску цінних паперів, а також при поданні регулярної інформації акціонерними товариствами-емітентами облігацій (крім комерційних банків), затверджених рішенням ДКЦПФР від 25.01.2001 року № 5 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2001 року за № 139/5330 зі змінами і доповненнями (для акціонерних товариств);

– до вимог Міжнародних стандартів аудиту №700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та № 800 «Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення». Ці стандарти зобов'язують аудиторів планувати і здійснювати аудиторську перевірку так, щоб одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Розмір суттєвості помилки (невідповідності даних обліку акціонерного товариства даним його звітності) у відповідності з вимогами національного нормативу аудиту № 11 «Суттєвість та її взаємозв'язок з ризиками аудиторської перевірки» прийнято у розмірі 1,0 тис. грн.

**Аудиторський висновок**  
**про достовірність інформації щодо відображення в обліку інформації**  
**про стан та рух готової продукції та її реалізації**  
**станом на 31.12.2021 року**

Аудитором перевірено та проаналізовано надану підприємством фінансову інформацію щодо готової продукції та її реалізації до встановлених нормативів, зокрема національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

На підставі отриманих при перевірці даних, констатуємо:

- з метою забезпечення єдиних принципів і процедур щодо відображення поточних господарських операцій в обліку та складанні фінансової звітності, Наказом керівника затверджено облікову політику товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод». Проведений аудиторами аналіз принципів побудови, методів і процедур застосування облікової політики свідчить про те, що облікова політика товариства, в цілому, відповідає всім вимогам НП(С)БО, чинного законодавства України до складання фінансової звітності;
- бухгалтерський облік у товаристві ведеться автоматизована форма обліку з використанням програмного забезпечення;
- співставленням даних первинних документів із записами на рахунках синтетичного та аналітичного обліку, Головною книгою і даними бухгалтерського балансу суттєвих розбіжностей не виявлено.

Перевірка операцій з реалізації продукції показала:

1. Згідно з даними Балансу станом на 31 грудня 2021 року залишки запасів (в тому числі готової продукції) складають 36573,4 тис. грн., дані балансу підтверджуються даними Головної книги та аналітичних реєстрів.

2. Вартість реалізованої продукції виробленої з власної сировини складає 19 395,1 тис. грн. (відповідно до форми Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції).

3. Згідно з даними форми Звіт про фінансові результати Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2021 року становить 20 945,9 тис. грн.

4. Результати інвентаризації залишків готової продукції на складах мають документальне підтвердження.

5. Операції з реалізації продукції в обліку та звітності відображені вірно.

6. Відповідно до вимог Положення про облікову політику, методом списання готової продукції є методи і норми передбачені чинним законодавством, що відповідає нормам Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Вважаю, що проведена аудиторська перевірка надає обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, ведення бухгалтерського обліку, класифікація та оцінка готової продукції товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесеньський коньячний завод» станом на 31.12.2021 року відповідає Міжнародним стандартам аудиту, справедлива та достовірна.

#### **Висновок:**

Мною, незалежним аудитором Федченко Є.О., проведено аудиторську перевірку у відповідності з вимогами та положеннями Закону України «Про аудиторську діяльність» та Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова інформація не містить

суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах товариства.

Аудиторська перевірка також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку, здійснених управлінським персоналом, а також оцінку загального подання фінансових звітів.

Вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, за результатами співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Оскільки аудитор не приймав участь у проведенні фактичної інвентаризації активів та зобов'язань товариства, вважаю за можливе надати умовно-позитивний аудиторський висновок щодо діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод».

Валюту балансу товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод» станом на звітну дату у сумі 50 183,2 тис. грн. підтверджую.

*Незалежний аудитор*

*Федченко Є.О.*

## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Вивчивши теоретичні та практичні аспекти обліку та аудиту готової продукції та її реалізації на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод» можемо зробити наступні висновки.

1. Готова продукція відіграє важливу роль у складі оборотних активів кожного виробничого підприємства та займає домінуючу позицію у здійсненні його діяльності, оскільки вона є одним із джерел надходження доходу, що в свою чергу є основною ціллю підприємства.

2. Готова продукція – це речовинна продукція, надані послуги і виконані роботи, що повністю закінчені обробкою на даному підприємстві і здані на склад або замовникові. Готова продукція на підприємстві проходить такі стадії: виготовлення і випуск з подальшою передачею на склад; зберігання продукції на складі підприємства; відпуск продукції зі складу для внутрішніх потреб підприємства чи реалізації на сторону.

3. Оцінка готової продукції є важливим елементом методу бухгалтерського обліку та залежить від її стадії руху. Оцінка готової продукції – це спосіб визначення її ціни на усіх етапах створення та реалізації. Вирізняють оцінку готової продукції на момент її надходження, на дату балансу та при вибутті. В момент здійснення продажу готової продукції оцінка їх здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості; середньозваженої собівартості; ФІФО; нормативних затрат; ціни продажу.

4. На рахунку 26 «Готова продукція» обліковують наявність та рух готової продукції, виготовленої підприємством. Випущена із виробництва готова продукція оприбутковується за дебетом рахунку 26 та обліковується в синтетичному й аналітичному обліку за фактичною виробничою собівартістю, яка визначається згідно з НПСБО 16 «Витрати». Аналітичний облік готової продукції ведеться за обліковими цінами окремих найменувань (видів) або однорідних груп продукції. Облікові ціни на готову продукцію підприємство встановлює самостійно.

5. Для обліку реалізації готової продукції використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» рахунка 70 «Доходи від реалізації». Аналітичний облік розрахунків із покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником за кожним пред'явленим до сплати рахунком. Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством.

6. Інвентаризація готової продукції є одним з радикальних способів контролю за збереженням готової продукції і роботою матеріально відповідальних осіб. Інвентаризація – це перелік, перерахування, зважування, перемірювання в натурі виробничих запасів, готової продукції, що знаходиться в місцях зберігання, і зіставлення наявності з даними бухгалтерського обліку. Результати інвентаризації використовують для підтвердження правильності і достовірності даних поточного бухгалтерського обліку.

7. Аудит, як складова економічного контролю, визначає ефективність діяльності та її відповідність чинному законодавству, досліджує організацію виробництва, планування, збереження фінансових ресурсів, дотримання технологічної і трудової дисципліни, якість випущеної продукції, достовірність відображення господарсько-фінансових операцій в обліку та звітності у межах окремого підприємства.

8. ТОВ «Вознесенський кон'ячний завод» розташований в м. Вознесенськ Миколаївської області, на перетині головних торгових магістралей на Півдні України, є суб'єктом підприємницької діяльності малого бізнесу та складає спрощену фінансову звітність. На підприємстві є декілька видів виробництв, забезпечених необхідним технологічним обладнанням і механізмами, з наступними можливостями і видами робіт: первинне виноробство (переробка винограду, виробництво виноматеріалів для вин кон'ячних виноматеріалів); первинне плодове виноробство (переробка плодів і ягід, виробництво плодкових виноматеріалів); кон'ячне виробництво повного циклу (дистиляція кон'ячних виноматеріалів, витримка кон'ячних спиртів, купажування); дистиляція плодкових матеріалів, витримка плодкових спиртів; вторинне виноробство (розлив тихих вин,

розлив коньяків, розлив плодкових брендів і алкогольних напоїв); виробництво неосвітленого концентрованого яблучного або виноградного соку.

9. Облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» представлений такими видами обліку як: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий. Облікова політика підприємства розкриває певні особливості бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як суб'єкту підприємницької діяльності та малого бізнесу. Організація бухгалтерського обліку поєднує такі елементи: положення про бухгалтерську службу; положення про головного бухгалтера; схеми документообороту; посадові інструкції виконавцям; організаційне, правове, методичне забезпечення бухгалтерської служби; технічне забезпечення обліку; наукову організацію праці; інші види робіт з організації обліку.

10. Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється відділом бухгалтерії, яка діє на засадах самостійного структурного підрозділу підприємства, який очолює головний бухгалтер, призначений на посаду керівником ТОВ «Вознесенський коньячний завод». Чисельність працівників бухгалтерської служби визначається штатним розкладом. Метою діяльності бухгалтерії є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та про рух грошових коштів.

11. Результатом реалізації продукції у підприємства є можливість відновлювати цикл виробництва, використовуючи дохід від реалізації продукції для придбання нових виробничих запасів (предметів праці), для оплати праці працівників, розрахунків з постачальниками, бюджетом по податках і інших платежах, органами соціального і пенсійного страхування, банками по кредитах тощо. Правильна організація обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» грошових розрахунків між підприємствами має велике значення, оскільки забезпечує швидке завершення кругообігу грошових коштів та їх еквівалентів, перехід їх з товарної форми в грошову, створює необхідні умови для безперебійної оплати придбаних товарно-матеріальних цінностей.

12. В процесі проведення аудиту достовірності обліку реалізації продукції на ТОВ «Вознесенський коньячний завод», всі дії та методи аудитора направлені

на досягнення єдиної мети аудиту: формування об'єктивної та незалежної думки щодо правдивості та достовірності об'єкту перевірки вимогам чинного законодавства. Підсумковим результатом роботи аудитора є складання та надання аудиторського звіту, в якому міститься інформація, що цікавить керівників товариства.

13. За результатами співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Оскільки аудитор не приймав участь у проведенні фактичної інвентаризації активів та зобов'язань товариства, вважаю за можливе надати умовно-позитивний аудиторський висновок щодо діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Вознесенський коньячний завод».

14. Результатом вивчення теоретичних питань та проведеного дослідження запропоновано такі заходи щодо удосконалення діяльності підприємства, зокрема результативності обліку та реалізації готової продукції:

- систематично складати бюджет продажів що дасть змогу керівництву в ухваленні ефективних управлінських рішень. Розробка плану збуту, або бюджет продажів, є початковим етапом бюджетування, початковим етапом всього процесу планування. Правильно складений бюджет продажів служить основою для організації виробничого процесу та ефективного розподілу і контролю ресурсів.

- в умовах посилення рівня конкуренції необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому є проведення аналізу та дослідження ринкового середовища на такими напрямками: аналіз діяльності прямих конкурентів; аналіз сезонного коливання попиту і постачань; аналіз результативності реклами; аналіз якості продукції тощо.

- створення відділу внутрішнього контролю для забезпечення надійною інформацією, збереження активів і документів підприємства, забезпечення ефективності господарської діяльності вказаним обліковим принципам.



12. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства: підручник / Зінкевич О.В. та ін. Рівне: НУВГП, 2006. 268 с.
13. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посіб. / Л. Г. Ловінська та ін. К. : КНЕУ, 2002. 370 с.
14. Бухгалтерський облік у галузях економіки: навч. посіб. / Сук Л. К. та ін. К.: Каравела, 2008. 208 с.
15. Буян І.В. Загальна економічна теорія (політична економія). Тернопіль: Лідер, 2015. 600 с.
16. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства : конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2015. 315 с.
17. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: монографія, Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 536 с.
18. Вороніна В.А., Черниш В.В. Особливості документального відображення руху готової продукції // *Кримський економічний вісник*. № 2 (03) ч.1, 2013. С.75-77.
19. Гарасим П.М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 566 с.
20. Глібко В.М., Бушан О.П. Судова бухгалтерія: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2006. 224 с.
21. Гончарук Я., Рудницький В. Аудит: навч. посіб., 3-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2007. 443с.
22. Гудзь Н. В. Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб., 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: ЦУЛ, 2016. 424 с.
23. Грачова Р.Є. Енциклопедія бухгалтерського обліку: монографія. Київ: Галицькі Контракти, 2010. 832 с.
24. Давидов Г.М. Аудит: навч. посібник. К.: Знання, 2002. 363 с.
25. Денчук П. Н., Гудзь, Р. В. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Тернопіль: ТАЙП, 2012. 420 с.
26. Дерій В.А., Кізіма А.Я. Аудит: курс лекцій. Тернопіль: Джура, 2002. 86 с.
27. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. К.: Знання, 2010. 402 с.

28. Журавель Г. П. Теорії бухгалтерського обліку: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2008. 400 с.
29. Ільїна С. Основи аудиту: навчально-практичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2006. 377 с.
30. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (зі змінами). Нормативні документи від VOVU (дата звернення: 01.03.2023).
31. Касич А., Шара В. Понятійний апарат терміну «готова продукція» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Економіка*. 2016. №11(188).
32. Кельдер Т. Л. Аналіз показників готової продукції. *Економічний науковий журнал*. 2010. №5. С 115- 118. URL:<http://readbookz.com/book/40/1828.html>. (дата звернення: 05.03.2023).
33. Кожин В.Я. Основы бухгалтерского учета. URL:<http://refdb.ru/look/2831079.html> (дата звернення: 01.03.2023).
34. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник, 3-тє вид., перероб і допов. К.: ЦНЛ, 2009. 670 с.
35. Мостова Т. В. Облік і аналіз готової продукції та її фінансових результатів від реалізації: монографія. Кам'янець-Подільський, 2009. С. 227- 228.
36. МСБО №2 «Запаси». Міжнародний документ від 01.01.2012 р. URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929\\_021](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021). (дата звернення: 10.03.2023).
37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0269-1025> (дата звернення: 10.03.2023).
38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси». Наказ Міністерства Фінансів України від 01.01.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 10.03.2023).
39. Організація бухгалтерського обліку: навч.посіб./ Бутинець Ф.Ф. та ін. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.

40. Писаренко Т.М. Характеристика діючої методики організації обліку готової продукції / *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси». Випуск 12 (45), ч. 1, 2015. С.231-239.
41. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII (зі змінами). Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність | LIGA:ZAKON (ligazakon.net). (дата звернення: 08.04.2023).
42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996/XIV (зі змінами). *Zakon.rada*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.03.2023).
43. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник, 3-тє вид.,пероб. і доп. К.: КНЕУ, 2010. 578 с.
44. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: підручник. К.: Каравела, 2009. 624 с.
45. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник , 5-те вид., доповн. і переробл. К.: Алтера, 2011. 976 с. URL: [http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2012/літб/бухгалтерський\\_фінансовий\\_облік\\_оподаткування\\_і\\_звітність\\_ткаченко\\_2011.pdf](http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2012/літб/бухгалтерський_фінансовий_облік_оподаткування_і_звітність_ткаченко_2011.pdf) (дата звернення: 25.03.2023).
46. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. К.: А.С.К., 2011. 784 с.
47. Усач Б.Ф. Аудит: навч. посіб. К.: Знання Прес, 2008. 223 с.
48. Федосова Т.В. Бухгалтерский учет. ТТИ ЮФУ, 2007 г. 364 с. Електронний ресурс. URL: [http://www.aup.ru/books/m176/7\\_1.htm](http://www.aup.ru/books/m176/7_1.htm) (дата звернення: 01.03.2023).
49. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. /Хом'як Р.Л. та ін., 2-е вид. Львів: Інтелект-Захід, 2009. 820 с.
50. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні: монографія. Львів: Інтелект Захід, 2006. 1088 с.
51. Закревська О. Ю. Організація бухгалтерського обліку поточної дебіторської заборгованості підприємства торгівлі. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 20. С. 103-106.